

37 (075)
А - 37

4789

Х.И. АЗИМОВ

МАДАНИЯТШУНОСЛИК

фанидан ўқув-услубий қўлланма

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЮРИДИК ИНСТИТУТИ

Ҳ.И. Азимов

МАДАНИЯТШУНОСЛИК

фанидан ўқув-услубий қўлланма

522.496

Тошкент-2009

ТДЮИ Ўқув услубий Кенгашининг 2009 йил 24 сентябрь 2-сонли мажлис баённомаси билан муҳокама қилинган ва нашрга тавсия этилган.

Х.И. Азимов.

Маданиятшунослик. Ўқув-услубий қўлланма.
Масъул муҳаррир: катта ўқитувчи Д.Тожибоева.
– Т.: ТДЮИ нашриёти, 2009. 96 бет.

Сарлавҳада: Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги, ТДЮИ.

Тақризчи: Ижтимоий-гуманитар фанлар кафедраси доценти,
т.ф.н. Б. Фарманова.

Талабаларда Маданиятшунослик фанига онд илмий-назарий қарашларни шакллантириш назарда тутилади. Маданиятнинг янги келиши, ижтимоий-тарихий ривожланишда тугган ўрин, ҳозирги арқон муаммоларини ҳал этишдаги аҳамияти очиб берилган. Миллий ва жаҳон маданиятларининг ривожланиш қонуниятлари ҳамда ҳуқуқий, оғ, ҳуқуқий маданият билан талабалар таништирилади. Шунингдек, мустақиллик йилларида республикамызда амалга оширилаётган кенг камровли маданий маърифий ислохатлар ҳам ўз аксини топган.

© Х.Азимов.

© Тошкент давлат юридик институты, 2009 йил.

1. КИРИШ

Фан дастури таркибида фаннинг мақсади, вазифалари ва ўрганадиган муаммолари, талабаларнинг фан бўйича эгаллаши лозим бўлган билим, кўникма ва малакалар тавсифи, назарий ва мустақил иш машғулотлари ҳажми ва мазмуни, методик тавсиялар, тақвимий мавзуй режалар, ўқув-услубий адабиётлар ва дидактик воситалар рўйхатини қамраб олган.

Ўқув дастурда фан, техника, технологиянинг сўнгги ютуқлари, олий таълим ривожланишининг жаҳон тенденцияси ҳисобга олиниб, республикада жорий этилган узлуксиз таълим тизимининг таълим турлари ўртасидаги узвийлик ва узлуксизликни инобатга олган ҳолда ишлаб чиқилган.

Фаннинг мақсад ва вазифалари

Фанни ўқитишдан мақсад - талабаларни миллий ва жаҳон маданиятининг юзага келиши, ривожланиши қонунлари билан таништириш, уларда маданиятга позитив ҳодиса сифатида муносабатда бўлиш кўникмаларини шакллантиришдир.

Фаннинг вазифаси - ижтимоий ҳаётдаги ўрни масалалари тадқиқ этилиб унинг шахс маънавий камолотига таъсири очиб берилади. Талабани маданиятни эгаллашга интилиб яшашга ўргатиш фаннинг бош мақсадидир. Шунингдек, маданиятнинг юзага келиши ва тарихий босқичларини очиб бериш, маданиятнинг ижтимоий ҳаётдаги ўрнини тадқиқ этиш ва улар билан талабаларни таништириш, талабаларда ахлокий, илмий, сиёсий ва ҳукукий маданиятларни шакллантиришдан иборат.

2. Фанни ўзлаштиришга қўйиладиган талаблар

Маданиятшунослик фанининг назарий ва амалий соҳаларда эришилган асосий ютуқлар, муаммолар ва уларнинг ривожланиш истикболлари ҳақида тасаввурга эга бўлиши;

- Маданиятшунослик ўқув фанини ўзлаштириш бўйича талабалар:

миллий ва жаҳон маданияти, маданият ва цивилизация, маданиятнинг тарихий ривожланиш босқичлари, ижтимоий ҳаётда

тутган ўрни ва бошқа шу каби масалалар бўйича назарий билимларга эга бўлиши;

- Олий малакали мутахассис бўлиш илм, фан ва маданиятга боғлиқ эканлиги ҳақида ахлокий, сиёсий, ҳукукий маданиятнинг хусусиятларини, турмушда, илм олишда, жамоат ишларида қатнашишида, маънавий ҳаётда уларни чуқур ўзлаштиришда амалий кўникмаларни эгаллаши;

- Маданиятдаги ижобий ҳодисаларни ажрата олиши, ижод қилиш, янгиликларни ҳаётга тадбиқ этишда замонавий усуллардан фойдаланиш малакаларни эгаллаши;

- Маънавий оламини бойитишга, ранг-баранг ҳодисалар ичидан ўз касби ва маънавий камолоти юзасидан компетенцияларга эга бўлиши керак.

3. Фанинг бошқа фанлар билан боғлиқлиги

Маданиятшунослик фани умумкасбий фан ҳисобланиб, 2 курсларда ўқитилади. Дастурни амалга ошириш ўқув режасида режалаштирилган умумкасбий (Давлат ва ҳуқуқ назарияси, Ўзбекистон давлати ва ҳуқуқи тарихи, Ўзбекистон Республикаси Конституциянинг ҳуқуқи, Ўзбекистон тарихи, Маънавият асослари ва ҳ.к.) фанларидан етарли билим ва кўникмаларга эга бўлиш талаб этилади.

Шунингдек, ушбу фан фалсафа, санъат, ахлоқ, сиёсат каби соҳаларни ҳам қамраб олади. Маданиятшунослик жамият маданий тараққиётининг умумий қонуниятларини ўрганади. Мазкур фан гуманитар билимларни ўзида мужассамлаштирганлиги туфайли билишнинг мураккаб объекти ҳам ҳисобланади. Жамият маданий тараққиётининг аниқ жараёнларини ўрганиш билан ҳам шуғулланади. У турли социологик ахборотларни тўплаш, қайта ишлаш ва таҳлил қилиш билан боғлиқ бўлган маданий жараённи тажриба асосидан тадқиқ қилишда намоён бўлганлиги боис социология фани билан ҳам узвий боғлиқдир.

Ҳозирги даврда инсон фаолиятининг барча соҳаларини, жамиятнинг ҳамда инсоннинг индивидуал ҳаётини, табиат билан ўзаро муносабатларини қамраб олади. Бу экология соҳаси бўлиб, маданиятшунослик тадқиқотидаги энг янги ва фаол ривожланаётган соҳалардан ҳисобланади.

Юқоридаги фанлар билан маданиятшунослик фанининг узвийлиги тўлиқ таъминланган. Яъни талабалар юқоридаги фанларни

Фаннинг баробарида маданиятшунослик фани томонидан ишлаб чиқилган усуллар ва услубларни назарий ва амалий жиҳатларини фаннинг асос бўлади.

4. Фаннинг хажми ва мазмуни

4.1. Фаннинг хажми

№	Машғулоти тури	Ажратилган соат	Семестр
1	Назарий	14	3
2	Амалий (лабаратория)	22	3
3	Мустақил иш	33	3
4	Курс иши (лойихалаш)	-	-
5	Назоратлар	-	-

4.2. Назарий машғулотлар мавзулари мазмуни ва уларга ажратилган соат

№	Назарий машғулотлар мавзулари мазмуни	Ажратилган соат
	3 семестр	
1	Маданиятшунослик фанининг предмети ва вазифалари “Маданият” тушунчасининг талқини. Шахс ва жамият ҳаётида маданий тараққиёт масалаларини ўрганишнинг зарурлиги. Фаннинг мақсади, тадқиқот предмети ва вазифаси. Маданиятшуносликнинг ижтимоий фанлар тизимида тугган ўрни, ўзига хослиги ва амалий аҳамияти. Маданият тушунчасининг талқини. Маданият тушунчасининг келиб чиқиши ва унинг маъно тизими. Қадимги ва ўрта асрлар фанида маданият тушунчасининг таърифи. Янги давр фалсафасида маданият тушунчаси. Ҳозирги замон илмида маданиятнинг талқини. Маданият ижтимоий ҳодиса сифатида. Моддий ва маънавий маданият. Маънавий маданиятнинг таркибий тузилиши.	2
2.	Аъёнавий маданият. Қадимги Шарқ маданиятининг тарихий ва даврий чегаралари. Қадимги Шарқ цивилизацияси ривождаги умумийлик ва ўзига хослик. Уларнинг жаҳон маданияти тарихидаги ўрни. Қадимги Шарқ маданиятида аъёналарнинг ўрни ва аҳамияти. Қадимги Шарқ дунёқарашининг ўзига хослиги. Маданиятнинг энг қадимги ўчоғи-Қадимги Месопотамия маданияти. Ёзма илмий ва санъатга оид ёдгорликлар (миххат, зиккурат, математика ва астрономия, «Гилгамеш» ҳақидаги дoston) Жаҳон маданиятида Месопотамия	2

	маданиятининг ўрни ва аҳамияти. Қадимги Миср маданиятининг шаклланиш даври. Миср маданиятида дин ва эътиқод. Мисрликларнинг нариги дунёдаги ҳаёт ҳақидаги тасаввурлари. Қадимги Миср ёзуви, фани ва санъати: эҳромлар, ибодатхоналар, рассомчилик, тиббиёт, иероглиф битиклар, адабий асарлар. Жаҳон маданияти ривожланишида қадимги Миср маданиятининг ўрни. Қадимги Ҳиндистон маданияти. Қадимги ҳиндларда диний ва илмий дунёқараш. Уларнинг ўзига хослиги. Брахманизм –жамоани табақалаштириш. Биринчи жаҳон дини-Буддизмнинг шаклланиши. Моҳинжо-Доро ва Хараппа цивилизацияси. Ҳинд фалсафаси ва фанининг хусусиятлари. Санъат ва адабий асарлар (зинапоясимон тош ибодатхона, тасвирий санъат ва ҳайкалтарошлик, «Ведалар», «Моҳабҳората», «Рамайна», «Панчатантра», драматургия). Ҳиндистон цивилизациясининг «ошкоралиги» ва бошқа халқлар маданиятларига таъсири. Қадимги Хитой цивилизациясининг вужудга келиши. Хитой маданияти дунёсининг биқиклиги. Конфуцийчилик, даосизм ва бошқа шу каби фалсафий таълимотларнинг пайдо бўлиши. Хитой маданиятининг ижтимоий-ахлоқий мазмуни. Ёзув, адабиёт, санъат ёдгорликлари. Буюк Хитой девори. Буюк ипак йўли. Хитой маданиятининг кўшни халқларга таъсири. Қадимги маданиятнинг чуққиси бўлмиш Антик маданиятнинг жаҳон маданиятидаги ўрни. Қадимги юнон цивилизациясининг шаклланиши ва ривожланиш босқичлари. Антик маданиятда янги шаклдаги (илмий мантиқ) фикрлашнинг вужудга келиши. Сиёсий тузумдаги демократик жараёнлар. Антик давр фалсафаси ва дини. Юнон афсона ва ривоятлари. Тасвирий санъат, меъморчилик, театр ва спортнинг антик маданиятдаги ўрни. Қадимги Рим маданияти. Қадимги Римликларнинг дунёни идрок этиш хусусиятлари. Республика ва Империя даври маданияти. Томошалар ва диний эътиқодлар. Қадимги Римликларнинг ҳарбий санъати. Рим ҳуқуқи. Римликларнинг муҳандислик иншоотлари. Ҳайкалтарошлик, меъморчилик. Эллинистик маданиятнинг қадимги латин маданиятига таъсири. Шарқдаги эллинистик марказлар. Антик маданият инқирози ва христианликнинг вужудга келиши.	
--	---	--

3.	Маданиятшунослик ва диний маданият. Ўрта асрлардаги дунё қиёфаси. Европа ва Шарқ маданиятининг христиан ва ислом дини ақидаларида намоён бўлиши. Умумий ахлоқ мезонларининг ўрнатилиши ва ёйилишида диннинг ўрни. Исломий маданиятнинг шаклланиш ва унинг асосий йўналишлари. Араб тили ва илмий адабий алоқаларнинг ривожланиши. Куръон ва шарият асослари. Тасаввуф. Ислом маданиятининг бадий хусусиятлари. Китоб ва каллиграфия. Китоб безаш санъати. Ўрта аср миниатюра мактаблари. Биноларга декоратив безак ишлаш. Масжидлар ва макбаралар. Қалъа ва саройлар. Шаҳар маданиятининг шаклланиши. Илмий билимларнинг ривож. Ўрта асрларда Европа халқлари маданиятининг шаклланиши. Европа ўрта асрлар маданиятининг манбаи: антик маданият, христианлик, мусулмон шарқи. Ўрта асрлар Европа маданиятининг табақа-манфаатчилик хусусияти. Каролинг уйғониш даври. Ўрта аср маданияти. Рицарлик ва роҳиблик ҳаёт тарзи сифатида Византия маданияти. Роман санъати. Черков ва ибодатхоналар. Эҳромлар ва қўғонлар. Готика. Шаҳар маданиятининг ривожланиши. Университет илмининг вужудга келиши. Географик кашфиётлар ва денгиз йўлининг кашф қилиниши. Техника ютуқлари. Европа ва Шарқ маданиятлараро алоқалар.	2
4.	Техноген маданият: унинг моҳияти (XVII – XX асрлар). Уйғониш даврида Европа маданияти. Европада Уйғониш даври маданиятининг ривож ва антик анъаналарнинг тикланиши. Гуманизм. Санъатнинг ижтимоий аҳамияти. Италия ва шимолий-Ғарбий Европада уйғониш даври маданияти ривожланишининг ўзига хослиги. Янги инсон идеалининг шаклланиши. Италия адабиёти ва санъати. Реформация, китоб нашр этиш, миллий ёзувларнинг тарқалиши. XVII асрда Барокко ва маънавий маданият. Рационализм ва илгор фаннинг дастлабки ютуқлари. XVII аср—маърифатпарварлик асри. Абсолютизмнинг инқирози. Қомусий олимлар. Классицизм ривожланишида янги босқич. Классицизм меъморчилиги ва ҳайкалтарошлик. Адабиёт ва театр, мусиқа санъатининг юксалиши. Европа маданиятидаги бадий мактаблар. XVII аср ва XIX асрнинг бошларида Англия ва Испания маданиятида романтизм тенденцияларининг намоён бўлиши. XIX асрда капиталистик муносабатларнинг ривожланиши ва маданият соҳасидаги юз берган ўзгаришлар. Саноат инқилоби ва илмий-техника ютуқлари. Тафаккурнинг ривожланиши тарихийлик ва санъатдаги эклектика (қоришиқ). Жамият ҳаётида матбуотнинг тутган ўрни. Анъанавий халқ маданиятининг аҳволи ва оммавий маданият феноменининг вужудга келиши.	2

	Европа санъатида романтизм ва неоклассизм. Адабиёт ва тасвирий санътда реализм. Импрессионистлар ва постимпрессионистлар. XX аср бошларида маданиятдаги янги йўналишлар. Киноматография ва телевидениенинг вужудга келиши. Уларнинг театр, адабиёт, рассомчилик ва бошқа санъат турларига таъсири. Ҳозирги замон бадиятида оммавий ва юксак (элитар) маданиятнинг ўзаро нисбати. Илмий техник инқилоб ва XX аср цивилизацияси. Аграр индустриал ҳамда замонавий ахборот-компьютер босқичлари. Тараққиётнинг интернационаллашувида телекоммуникация воситалари. Илмий ва бадий маданият уйғунлиги. Маърифий таълимда умуминсоний кадриятларнинг аҳамияти. Маданий ривожланишнинг умумжаҳон ўн йиллиги. (1988-1997 йиллар) ЮНЕСКО дастури. Ўзбекистонда маданий меросни муҳофаза қилишга оид тadbирлар. Умумжаҳон ворислиги концепцияси. “Буюк ипак йўли” халқаро лойиҳаси. Ўзбекистон маданият жамғармасининг фаолияти. Ўзбекистонда ҳозирги маданий ривожланишнинг ўзига хос хусусиятлари.	
5.	Ўрта Осиё халқларининг қадимги маданияти. Ўрта Осиё халқларининг V-VIII асрлардаги маданий ҳаёти. Шарқ Уйғониш даври маданияти. Ўрта Осиёда ибтидоий жамоа тузуми. Тош даври ёдгорликлари. Ўрта Осиё маданияти таркибида турли хил маданий жараёнларнинг вужудга келиши (Ўтрок, зироаткор ва қўчманчи қорвадор халқлар) Илк давр шаҳар маданиятнинг вужудга келиши. Хоразм ва Бактрия Диний эътиқодлар, зардуштийлик ва Авесто. Эллин маданиятининг Шарққа кириб келиши. Юнон-Бактрия подшолиги маданий ёдгорликлари. Парфия давлатининг қўшни давлатлар билан маданий алоқалари. Мил.ав. III-II асрларда Қанғ ва Даван давлатлари маданияти. Кушонлар даври маданияти. Буддизм ёдгорликлари. Амалий санъат. “Буюк ипак йўли” - Фарб ва Шарқ халқлари ўртасидаги маданий қўприк. Қадимги Хоразм маданияти. Меъморчилик ва тасвирий санъат. Халқ оғзаки ижоди ва ёзувининг пайдо бўлиши. Илк ўрта асрларда мамлакатимизда таркиб топган ижтимоий-маданий муносабатлар. Янги услубдаги шаҳар қалъаларининг юзага келиши ва маданий ҳаёт. Эфталийлар даври маданияти. Турк хоқонлиги. Турк хоқонлиги даври маданияти. Ёдномалар қадимги туркий қабилалар, бирлашмаларининг маданияти сифатида. Битиктошлар. Тасвирий санъат. Турк хоқонлиги даврида қўшиқчилик-муסיқа санъати. Мотам маросимлари. Ёзув маданияти.	2

	Араб истилоси даврида маданий ҳаёт. Маданий-тарихий ёдгорликларнинг талон-тарож килиниши. Наршахийнинг “Бухоро тарихи”, Херман Вамберининг “Бухоро ёхуд Мовороуннахр тарихи” асарлари. Ислом, “Қуръон” ва маданият “Хадис”лар миллий маданиятнинг муҳим омилларидан бири эканлиги. Ислом дини ва миллий кадриятлар, урф-одатлар. Ўрта Осиё Ренессанси. Мовароуннахрда ислом маданиятининг шаклланиши. Бағдод ва бошқа маданият марказлари билан Мовароуннахр шаҳарларининг алоқалари. Маъмун академияси. Ўрта Осиё санъатида араб халифалиги ва маҳаллий маданий оқимларнинг ўзаро синтези-жараёнининг кучайиши. Табиий, фалсафий-ахлоқий ва диний-тасаввуфий фанларининг тараққий қилиши. Ал-Хоразмий, Форобий, Аҳмад Фаргоний, Беруний, Ибн Сино, Рудакий, Дақикий, Фирдавсий, Маҳмуд Қошғарий, Юсуф Хос Ҳожиб, Исмоил Бухорий, Исо Термизий, Боязид Бистомий, Мансур Халлож, Аҳмад Яссавий, Нажмиддин Кубро каби алломаларнинг қарашлари ва уларнинг жаҳон илм-фанида тутган ўрни. Меъморчилик ва тасвирий санъатдаги услубий ўзгаришлар: мадраса, масжид, мақбара-хонақоҳлар, қарвонсарой, работ, тим каби маиший савдо ҳамда муҳофаза қурилишлари ва уларнинг услублари. Шарқ Уйғониш даври маданиятининг жаҳон цивилизациясида тутган ўрни. Гумбазлар, куббалар усулнинг яратилиши, меъморчиликда геометрик уйғунлик ва математик мутаносиблик қонуниятларининг амал қилиши. Монументал тасвирий санъатнинг ривожланишида ёғоч ва ганч уймақорлиги. Бухородаги Сомонийлар мақбараси. Тимдаги Араб Ота мақбараси, Кармана шаҳри яқинидаги Работи Малик, Термиздаги Ҳаким ат-Термизий, Султон Саодат, Самарқандаги Шоҳи Зинда ансамбли. Амалий санъатнинг қулолчилик, тукувчилик сингари шакллари ривожланиши.	
6.	Амир Темури ва темурийлар даври маданияти (XIV асрнинг 2-ярми XV аср). Ўрта Осиё халқларининг хонликлари ва Чор Россияси ҳукмронлиги давридаги маданий ҳаёти. Советлар ҳукмронлиги даврида Ўзбекистоннинг маданий ҳаёти. Амир Темури барпо этган марказлашган давлатдаги маданий-маънавий ҳаёт. Маданиятни ривожлантиришга Амир Темурнинг давлатчилик нуқтаи назаридан эътибор бериши. Самарқанд ва Ҳиротдаги маданий муҳит. XIV аср охири XV асрда Мовароуннахрда қурилган меъморий обидалар. Меъморий декорда рангли сопол қопламаларнинг қўлланилиши. Гўри Амир, Оқсарой, Бибиҳоним ҳамда Шоҳи Зиндаги меъморий қурилишлар, боғ ва кўшк саройлар, Регистон ансамбли, Бухоро ва Ғиждувондаги масжид ва мадрасалар. Улугбек расадхонаси. Улугбек академиясининг фаолияти.	2

Темурийлар давридаги илм-фан ва адабиёт. Тасвирий санъат ривож. Самарқанд ва Хирот мактаблари. Хаттотлик ва китобат. Маданий муҳит. Нақшбандия тариқати. Хўжа Аҳрор, Жомий, Навоий, Шарафиддин Али Яздий, Низомиддин Шомий, Ғиёсиддин Али, Ибн Арабшоҳ, Абдураззоқ Самарқандий, Мирхонд, Хондамирнинг тарихий асарлари. Амир Темур ва темурийлар даври маданиятининг Ўрта Осиё ва жаҳон маданияти ривожда тутган ўрни.

XVI-XVII асрлар меъморчилиги анъаналари. Янгича ривожлантирилган архитектура ансамблларнинг аралаш жойлашувидаги монументал қурилишлар. Хаттотлик ва китоб миниатюра мактаблари. Адабиётнинг ривожланиши. Ўзбек халқ оғзаки ижоди “Алпомиш” достони. XVI-XVIII асрлар шеърияти. Муҳаммад Солих, Машраб, Турди ва Бедил ижоди.

XVIII-XIX асрларда Бухоро, Хива ва Қўқонда маданий ҳаёт. Хонликларда маданият ривожланишининг ўзига хослиги: Хивада яхлит меъморал ансамблларнинг қурилиши. Бухоро ва Қўқон меъморий ёдгорликлари. Хива ва Қўқон хонликларида адабий муҳит: Мунис, Огаҳий, Аваз, Бердак, Гулҳаний, Махмур, Феруз, Нодира, Увайсий ижодлари.

Бухоро амирлигида заргарлик устахоналари ва савдо сотик. Буржуа муносабатлари ва маданиятда янгиланиш жараёнлари. Чор Россиясининг Ўрта Осиёни босиб олиши. Ўлка халқлари ҳаётига Европа маданиятининг таъсири. Туркистон шаҳарларида меъморий услуб асосида янги архитектуранинг шаклланиши. Ўзбек миллий театрларининг пайдо бўлиши. Маърифатпарвар адабиёт намоёндалари: Муқимий, Фурқат, Завқий, А.Дониш. Таълим тизими.

Туркистонда жадидчилик ҳаракати. Жадидчиликнинг маърифий ва сиёсий аҳамияти. Жадидлар мактаблари. Адабиёт ва театр. Миллий театрлар шаклланишида татар ва озарбайжон санъаткорлари билан ҳамкорлик. М.Бехбудий, Тавалло, Фитратнинг драматик асарлари. А.Авлонийнинг маърифатпарварлик ғоялари. Илк рус-ўзбек цирк қўшма гуруҳлари. Туркистонда дастгоҳли тасвирий санъатнинг пайдо бўлиши.

XX асрнинг 20-40 йилларида Ўзбекистонда маданий ҳаёт. “Маданий инқилоб”нинг миллий руҳият, миллий маънавият ва миллий маданиятга салбий таъсири. Тарихий мерос, миллий, диний қадрият ва анъаналарнинг инкор этилиши. Чўлпон, Фитрат, А.Қодирий ижоди-уйғоқ миллий маънавият рамзи. Бадиий ижод соҳасида миллийлик ва умуминсонийлик уйғунлигини асрашга интилиш. Маданий ёдгорликларни муҳофаза этиш, тарихий меросни ўрганиш, анъанавий санъат турларини ривожлантириш учун кураш. Алифбо ислохотлари.

Иккинчи жаҳон уруши йилларида маданият. Адабиёт ва санъатда уруш мавзуси. Ўзбекистонга эвакуация қилинган ижодий

	жамоалар фаолияти. Ўзбекистон Фанлар Академиясининг ташкил топиши (1943й.). 50-80-йилларда фан, тасвирий санъат ва меъморчилик. Адабиёт, кино, мусиқа ва театр санъати. Бадий ижодда миллий рамзларнинг, миллат озодлиги туйғуларнинг кучайиши.	
7.	Миллий истиклол ва Ўзбекистонда маданий таракқиёт. Миллий маънавият. Миллий уйғониш ва миллий онг. Маданий муассасалар фаолиятининг янги ташкил этилиши ва миллий маданий ворислик муаммолари. Маданият жабҳасидаги ислохотлар. Унда давлатнинг тутган ўрни ва вазифалари. “Маънавият ва маърифат” жамоатчиликлари маркази. “Олтин мерос” жамғармасининг миллий маданият равнақи, миллатларaro маданиятлар мулоқотини ривожлантириш, қомил инсонни шакллантиришдаги роли. Бозор муносабатларига ўтиш даврида маданий муассасалар фаолияти, маданий хизмат кўрсатиш шакллари ва йўллари. Ҳозирги шароитда адабиёт, тасвирий санъат, меъморчилик, театр, кино ва телевидениенинг ривожланиши. Уларнинг миллий қадриятларни тиклаш, миллий ғоя ва миллий мафқурани шакллантиришдаги роли. “Таълим тўғрисида”ги қонун, “Қадрлар тайёрлаш миллий дастури”нинг моҳияти ва маънавий-маърифий ислохотлар. Миллий маданият равнақида миллий маданий марказлар ва халқaro маданий алоқаларнинг ўрни ва аҳамияти. Ўзбекистоннинг жаҳон цивилизацияси билан алоқалари кенг миқёсда ёритилади.	2
	Жами:	14

4.3 Лаборатория (амалий, семинар) машғулоти мазмуни

№	Амалий (лаборатория, семинар) машғулоти мавзуси	Амалий (лаборатория, семинар) машғулоти мақсади	Қўйилган натija	Ажратилган соат
3 семестр				
1	Маданиятшунослик фанининг предмети ва вазифалари. “Маданият” тушунчасининг талқини.	Маданиятшунослик фанининг предмети, мақсади ва вазифалари, шунингдек асосий мавзулари тўғрисида тасаввур ҳосил қилиш	Маданий дунёқарашни ҳамда талабаларнинг ушбу мавзу бўйича назарий билим ва амалий қўникмаларини шакллантириш	2

2.	Маданий ва маънавий мерос. Мустақиллик шароитида ўзбек миллий маданиятини ривожлантиришнинг назарий асослари.	Ворислик-маданий тараққиётнинг муҳим қонуни, тарихий изчиллик ва маданий мерос, Моддий ва маънавий маданий ва миллий қадриятлар тўғрисида билимга эга бўлиш.	Маданиятни шаклланиши жараёни тўғрисида, шунингдек, миллий ва умуминсоний қадриятлар, иқтисодий ва техника тараққиётининг ҳозирги босқичидаги ўрни тўғрисида аниқ билимларни ҳосил қилиш.	2
3.	Анъанавий маданият.	Қадимги Шарқ маданиятининг тарихий ва даврий чегаралари, Қадимги маданиятнинг чўққиси бўлмиш Антик маданиятнинг жаҳон маданиятидаги ўрни ҳақида билимга эга бўлиш.	Қадимги Шарқ цивилизацияси ривождаги умумийлик ва ўзига хосликни, антик маданиятда янги шаклдаги (илмий мантик) фикрлашнинг вужудга келиши ҳақида тасаввурга эга бўлиш.	2
4.	Маданиятшунослик ва диний маданият.	Ўрта асрлардаги дунё кўёфаси. Европа ва Шарқ маданиятининг ривожланишида христиан ва ислом дини ҳақида ҳамда шаҳар маданиятининг шаклланиши, шунингдек илмий билимларнинг ривож топиши, Европа ва Шарқнинг ўзаро маданий	Ўрта асрларда Европа халқлари маданиятининг шаклланиши, Европада ўрта асрлар маданиятининг манбаи: антик маданият, христианлик, мусулмон шарқи маданий жиҳатлари ҳақида билимга эга бўлиш.	2

		алоқалари хусусида тасаввурга эга бўлиш.		
5.	Техноген маданият: унинг моҳияти (XVII – XX асрлар).	Уйғониш даврида Европа маданияти. Европада Уйғониш даври маданиятининг ривож ва антик анъаналарнинг тикланиши. Илмий техник инкилоб ва XX аср цивилизацияси ҳақида билимга эга бўлиш.	Талабаларда техноген маданиятининг илмий манзараси тўғрисида тасаввур ҳосил қилиш	2
6.	Ўрта Осиё халқларининг қадимги маданияти.	Ўрта Осиёда ибтидоий жамоа тузуми. Тош даври ёдгорликлари. Ўрта Осиё маданияти таркибида турли хил маданий жараёнларнинг вужудга келиши ҳақида билимга эга бўлиш.	Ўрта Осиёда ибтидоий жамоа тузуми даврining моҳияти ҳақида аниқ билимларга эга бўлиш	2
7.	Ўрта Осиё халқларининг V-VIII асрлардаги маданий ҳаёти.	Илк ўрта асрларда мамлакатимизда таркиб топган ижтимоий-маданий муносабатлар, Эфталлийлар даври маданияти, Турк хоконлиги даври маданияти Ислом дини ва миллий кадриятлар,	Талабаларда илк ўрта асрларда мамлакатимизда таркиб топган ижтимоий-маданий муносабатлар ҳақида тасаввур ҳосил қилиш.	2

		урф-одатлар ҳақида билимлар хосил қилиш.		
8.	Шарқ Уйғониш даври маданияти.	Ўрта Осиё Рен- ессанси. Мова- роуннаҳрда ислом маданиятининг шаклланиши ва ривожланиши, Шарқ Уйғониш даври мада- ниятининг жаҳон цивили- зациясида тутган ўрни ҳақида етарли билимга эга булиш.	Талабаларда Шарқ уйғониш даврининг моҳияти тўғрисида аниқ тасаввурни хосил қилиш.	2
9.	Амир Темур ва темурийлар даври маданияти (XIV асрнинг 2-ярми - XV аср).	Амир Темур барпо этган марказлашган давлатдаги маданий- маънавий ҳаёт, Амир Темурнинг давлатчилик нуқтаи назаридан унга эътибор бериши. Амир Темур ва темурийлар даври маданиятининг Ўрта Осиё ва жаҳон маданияти ривожда тутган ўрни ҳақида атрофлича маълумотлар бериш.	Амир Темур ва темурийлар даври маданиятининг Ўрта Осиё ва жаҳон маданияти ривожда тутган ўрни тўғрисида аниқ тасаввур хосил қилиш.	2

10.	Ўрта Осиё халқларининг хонликлар ва Чор Россияси хукмронлиги давридаги маданий ҳаёти. Советлар ҳукмронлиги даврида Ўзбекистоннинг маданий ҳаёти.	XVI-XVII, XVIII-XIX асрларда Бухоро, Хива ва Қўқонда маданий ҳаёт. Туркистонда жадидчилик ҳаракати. Жадидчиликнинг маърифий ва сиёсий аҳамияти, XX асрда Ўзбекистонда маданий ҳаёт. "Маданий инқилоб"нинг миллий руҳият, миллий маънавият ва миллий маданиятга салбий таъсири ҳақида тасаввурга эга бўлиш.	Ўрта Осиё халқларининг хонликлар ва Чор Россияси хукмронлиги давридаги маданий ҳаёти ҳақида шунингдек Мустабид тузум даврида Ўзбекистонда маданий ҳаёт ҳақида унинг салбий оқибатлари ҳақида етарли маълумотлар бериш.	2
11.	Миллий исиклюл ва Ўзбекистонда маданий гараққиёт.	Миллий маънавият. Миллий уйғониш ва миллий онг. Маданий муассасалар фаолиятининг янгича тапшил этилиши Миллий маданият равнақида миллий маданий марказлар ва халқаро маданий алоқаларнинг ўрни ва аҳамияти	Мустақиллик даврида Ўзбекистонда маданий тараққиёт ҳақида аниқ маълумотлар ҳамда тасвурлар хосил қилиш.	2

		ҳақида ҳамда Ўзбекистоннинг жаҳон цивилизацияси билан алоқалари тўғрисида батафсил маълумот ҳосил қилиш.		
	Жами:			22

5. Мустақил ишлар мавзулари мазмуни ва уларга ажратилган соатлар

№	Мустақил таълим мавзуси	Мустақил таълим мазмуни	Мустақил таълим шакли	Мустақил таълим ҳажми	соат
	2 - семестр				
1.	Маданият ривожланишининг асосий қонуниятлари.	Табиат ва маданият. Маданият инсон шахси ва турмуш тарзини шакллантиришнинг ўзига хос усули. Маданият авлодлар ўртасида ижтимоий боғланишнинг муҳим ҳалқаси. Ирқий, этник, миллий маданий ва социал иқтисодий хилма-хиллик. Умумбашарий бирлик. Тарих ва маданият типларининг минтақалаштирилиши. Маданият ва цивилизация. Жаҳон халқлари маданиятидаги ўзига хослик ва умумийлик. Маданиятлар мулоқоти. Шарқ ва Ғарб маданиятларининг бири-бирига таъсири. Европацентризм ва ориентализм концепцияларининг	Реферат	A4,14 шрифт 1.5 интервал 156	3

		моҳияти. Шарқона тафаккурининг ва маданиятнинг ўзига хослиги.			
2.	Дунё маданият шуносли- гида назарий муаммола- рининг ечими.	Ҳозирги шароитда универсал технологиялар, ахборот тарқатишнинг глобаллашуви ғоявий таъсир кўрсатиш имкониятларининг кенгайиши. Ахборот соҳасидаги глобаллашувнинг дунё халқлари ўртасида ўзаро мулоқот, илм-фан, маданий бойликларни ўзлаштириш учун улкан имкониятлар яратишга таъсири. Цивилизация ва ҳозирги замон. Ижтимоий- муносабатлар ва маънавий ва маданий ҳаёт. Жаҳон маданиятшунослигининг ўзига хослиги. Маънавий қадриятлар тизимида демократик омиллар.	Реферат	А4,14 шрифт 1.5 интервал 156	2
3.	Маданий ва маънавий мерос.	Ворислик-маданий тараққиётнинг муҳим қонуни. Тарихий изчиллик ва маданий мерос. Моддий ва маънавий маданиятда ўзига хослик ва давомийлик. Маънавият ва миллий қадриятлар. Маънавият тушунчаси. Унинг асосий шакллари ва уларнинг ўзаро боғлиқлиги. Миллий қадриятлар ва шахс маънавияти. Унинг шаклланиш босқичлари ва воситалари. Миллий ва умуминсоний қадриятлар.	Реферат	А4, 14 шрифт 1.5 интервал 156	3

		Иқтисодий ва техника таракқиётининг ҳозирги босқичида қадриятларнинг аҳамияти.			
4.	Мустақиллик шароитида ўзбек миллий маданиятини ривожлантиришнинг назарий асослари.	Мустақиллик ва маънавий. Маънавий ва маданий омиллар давлат сиёсатининг устувор йўналиши эканлиги. Маданиятни ривожлантиришнинг иқтисодий, ижтимоий, сиёсий, мафкуравий асослари. Маърифат-жамиyat таракқиётининг асоси. Уни муқаррар ҳалокатдан қутқариб қоладиган ягона куч. Мустақиллик шароитида маданиятни ривожлантиришнинг асосий тамойиллари: илмийлик, ҳаққонийлик, тарихийлик, давомийлик, халқчиллик.	Реферат	A4, 14 шрифт 1.5 интервал 156	2
5.	Архаик (ибтидоий) маданият.	Ибтидоий маданиятнинг вужудга келиши. Маданий даврлар тушунчаси. Меҳнат қуроллари ва табиий ресурслардан фойдаланиш. Ибтидоий жамиятнинг шаклланиши. Маиший турмуш ва ахлоқ мезонлари. Ибтидоий одамнинг фикрлаши ва олами тушунишининг ўзига хослиги. Билиш фаолиятининг шаклланиши ва ривожланиши. Олам ҳақидаги илк билимларнинг маросимларда акс этиши. Диний тасаввурлар ва маросимлар. Ибтидоий	Реферат	A4, 14 шрифт 1.5 интервал 156	2

		санъат ва унинг асосий хусусиятлари. Санъатнинг жамоатчилиқ хусусиятлари. Маданий синкретизм (қоришиқ). Санъатнинг амалий, алоқа муносабати ва тарбиявий вазифалари. Санъат-билимлар тўплаш воситаси.			
6.	Қадимги Хиндистон маданияти	Қадимги Хиндистон маданияти. Қадимги хиндларда диний ва илмий дунёқараш. Уларнинг ўзига хослиги. Брахманизм –жамоани табақалаштириш. Биринчи жаҳон дини-Буддизмнинг шаклланиши. Моҳинжодоро ва Хараппа цивилизацияси. Хинд фалсафаси ва ғанининг хусусиятлари. Санъат ва адабий асарлар (зинапоясимон тош ибодатхона, тасвирий санъат ва ҳайкалтарошлиқ, «Ведалар», «Моҳабҳората», «Рамаяна», «Панчатантра», драматургия). Хиндистон цивилизациясининг «ошқоралиғи» ва бошқа халқлар маданиятларига таъсири.	Доклад	А4, 14 шрифт 1.5 интервал 156	3
7.	Қадимги Хитой маданияти	Қадимги Хитой цивилизациясининг вужудга келиши. Хитой маданий дунёсининг биқиклиги. Конфуцийчилик, даосизм ва бошқа шу каби фалсафий	Реферат	А4, 14 шрифт 1.5 интервал 156	2

		таълимотларнинг пайдо бўлиши. Хитой маданиятининг ижтимоий-ахлоқий мазмуни. Ёзув, адабиёт, санъат ёдгорликлари. Буюк Хитой девори. Буюк ипак йўли. Хитой маданиятининг қўшни халқларга таъсири.			
8.	Қадимги Рим маданияти.	Қадимги Рим маданияти. Қадимги Римликларнинг дунёни идрок этиш хусусиятлари. Республика ва Империя даври маданияти. Томошалар ва диний эътиқодлар. Қадимги Римликларнинг ҳарбий санъати. Рим ҳукуки. Римликларнинг муҳандислик иншоотлари. Ҳайкалтарошлик, меъморчилик. Эллинистик маданиятнинг қадимги латин маданиятига таъсири. Шарқдаги эллинистик марказлар. Антик маданият инқирози ва христианликнинг вужудга келиши.	Реферат	А4; 14 шрифт 1.5 интервал 15б	3
9.	Қадимги Юнон маданияти.	Қадимги маданиятнинг чўққиси бўлмиш Антик маданиятнинг жаҳон маданиятидаги ўрни. Қадимги юнон цивилизациясининг шаклланиши ва ривожланиш босқичлари. Антик маданиятда янги шаклдаги (илмий мантик) фикрлашнинг вужудга келиши. Сиёсий тузумдаги демократик жараёнлар.	Реферат	А4,14 шрифт 1.5 интервал 15б	2

		Антик давр фалсафаси ва дини. Юнон афсона ва ривоятлари. Тасвирий санъат, меъморчилик, театр ва спортнинг антик маданиятдаги ўрни.			
10	Маданият шунослик ва диний маданият.	Европа ва Шарқ маданиятининг буддавийлик, христиан ва ислом диний ақидаларида намоён бўлиши. Европа ва Шарқдаги маданий алоқаларнинг юксалиши. Ўрта аср маданияти. Рицарлик ва роҳиблик ҳаёт гарзи сифатида Византия маданияти. Роман санъати. Черков ва ибодатхоналар. Эҳромлар ва кўрғонлар. Готика. Шаҳар маданиятининг ривожланиши. Университет илмининг вужудга келиши. Географик кашфиётлар ва денгиз йўлининг кашф қилиниши. Техника ютуқлари. Европа ва Шарқ маданиятлараро алоқалар.	Реферат	A4, 14 шрифт 1.5 интервал 156	3
11	Шарқ Уйғониш даври маданияти	Ўрта Осиё Ренессанси. Мовароуннаҳрда ислом маданиятининг шаклланиши. Бағдод ва бошқа маданият марказлари билан Мовароуннаҳр шаҳарларининг алоқалари. Маъмун академияси. Ўрта Осиё санъатида араб халифалиги ва маҳаллий маданий окимларнинг ўзаро синтези.	Реферат	A4, 14 шрифт 1.5 интервал 156	2

		жараёнининг кучайиши. Табиий, фалсафий-ахлоқий ва диний-тасаввуфий фанларининг тараққий қилиши. Ал-Хоразмий, Форобий, Аҳмад Фарғоний, Беруний, Ибн Сино, Рудакий, Дакикий, Фирдавсий, Маҳмуд Қошғарий, Юсуф Хос Ҳожиб, Исмоил Бухорий, Исо Термизий, Боязид Бистомий, Мансур Халлож, Аҳмад Яссавий, Нажмиддин Кубро каби алломаларнинг қарашлари ва уларнинг жаҳон илм-фанида тутган ўрни. Меъморчилик ва тасвирий санъатдаги услубий ўзгаришлар: мадраса, масжид, макбара-хонақоҳлар, қарвонсарой, рабат, тим каби маиший савдо ҳамда муҳофаза қурилишлари ва уларнинг услублари. Шарқ Уйғониш даври маданиятининг жаҳон цивилизациясида тутган ўрни.			
12	Шарқ ва Ғарб халқлари маданиятидаги ўзига хослик.	Ўрта асрлардаги дунё қиёфаси. Европа ва Шарқ маданиятининг христиан ва ислом дини ақидаларида намоён бўлиши. Умумий ахлоқ мезонларининг ўрнатилиши ва ёйилишида диннинг ўрни. Ислом маданиятининг шаклланиши ва	Реферат	A4, 14 шрифт 1.5 интервал 156	2

		унинг асосий йўналишлари. Ўрта асрларда Европа халклари маданиятининг шаклланиши. Европа ўрта асрлар маданиятининг манбаи: антик маданият, христианлик, мусулмон шарқи.			
13	Оммавий маданият.	XX аср бошларида маданиятдаги янги йўналишлар. Киноматография ва телевидениенинг вужудга келиши. Уларнинг театр, адабиёт, рассомчилик ва бошқа санъат турларига таъсири. Ҳозирги замон бадиятида оммавий ва юксак (элитар) маданиятнинг ўзаро нисбати.	Реферат	A4, 14 шрифт 1.5 интервал 156	3
14	Ҳукукий маданият.	Ҳукукий маданиятнинг жамият тараққиётидаги ўрни. Ҳукукий маданиятнинг оширишнинг самарали воситалари. Ҳукукий маданият йўналишлари. Ҳукукий маданият ва ҳукукий муносабатлар. Ҳукукий онгни шакллантиришнинг воситалари.	Реферат	A4, 14 шрифт 1.5 интервал 156	3
	Жами:				33

Талаба танлов асосида илмий мақола ва маъруза тезисларни тайёрлаши ҳам мумкин:

Изоҳ: Илмий журналларда чоп этилган 4 та мақола 68 соат. Соат (1 та мақола 17 соат).

Илмий конференция материалларида чоп этилган 6 та мақола 68 соат (1 та мақола 11,5 соат).

6. Фанни ўқитиш жараёнини ташкил этиш ва ўтказиш бўйича тавсиялар

Мазкур фанни ўқитиш жараёнида таълимнинг замонавий методлари, ахборот-коммуникация технологиялари қўлланилиши назарда тутилган:

- маданиятшунослик фанига тегишли маъруза дарсларида замонавий компьютер технологиялари ёрдамида презентацион ва электрон-дидактик технологияларидан;

- фанга тегишли мавзуларида ўтказиладиган семинар машғулотларида экспресс-сўровлар, тест сўровлари, аклий хужум, гуруҳли фикрлаш, кичик гуруҳлар билан ишлаш, коллоквиум ўтказиш, ва бошқа интерактив таълим усуллари (ечимлар дарахти, ишбилармон ўйини, дебатлар ва ҳ.к.) қўллаш назарда тутилади.

7. Таквим мавзуйи режа

№	Мавзу	Ажратилган соат	Таълим шакли	Дарс тури	Фанларро ва фан ичидаги боғлиқлик	Таълим методлари	Таълим воситалари	Фойдаланилган адабиётлар руяхати	Мустақил иш топшириқлари
1.	Маданиятшуно слик фанининг предмети ва вазифалари. “Маданият” тушунчасининг талқини.	4	кундузги	Маъруза, амалий машғулот	Фалсафа, тарих, социология	Экспресс сўров, тест сўровлари	Кўргазмали куроллар,кадоскоп	Каримов И.А. Энг асосий мезон - ҳаёт ҳақиқатини акс эттириш Т: "Ўзбекистон" - 2009 Усмонов Қ. Каримов Б. Маданиятшуно слик фанидан муаммоли маъруза матнлари. Т; “ТМИ”. 2004. Худойкулов Х. Баратов Р. Маданиятшу- нослик ўқув услубий қўлланма. Т., ЎзМУ.2007. Мусаев Н. Азимов Х. Маданиятшу- нослик ўқув қўлланма. Т., ТДЮИ.2008	Қўшимча адабиётлар дан фойдала- ниб мавзу юзасидан канспект ёзиш, савол жавобга тайёрла- ниш.

2	Маданий ва маънавий мерос. Мустанкилик шароитида Ўзбек миллий маданиятини ривожлантиришнинг назарий асослари	2	кундузги	Амалий машгулот	Тарих, маънавият асослари, социология,	тест сўровлари, кичик гуруҳлар билан ишлаш,	Кўргазмали куруллар,кадоскоп	Каримов И. А. Юксак маънавийт- енгилмас куч. Т., 2008. Аҳмедова Э., Рабидуллин Р.Культуроло- гия. Мирова култура.-Т.: 2001. Умаров Э. Абдуллаев, Хакимов Э. Культурология (олий ўқув юрглари учун ўқув кўланма) Т.: Янги аср авлоди. 2004	Қўшимча адабиётлар дан фойдала- ниб мавзу юзасидан канспект ёзиш, савол жавобга тайёрла- ниш
3	Анъанавий маданият.	4	кундузги	Маъруза, амалий машгулот	Фалсафа, социология, тарих	ақлий ҳужум,гуруҳли фикрлаш,	Кўргазмали куруллар,кадоскоп	Бойназаров Ф. Антик дунё. Т., 1993. Древние цивилизации. – М., 1987. Древний Восток и мировая култура. –М., 1981. Ерасов В. Култура, религия и цивилизация на Востоке. –М., 1990.	Қўшимча адабиётлар дан фойдала- ниб мавзу юзасидан канспект ёзиш, савол жавобга тайёрла- ниш

4	Маданиятшуно слик ва диний маданият.	4	кундузги	Маъруза, амалий машгулот	Тарих, маънавият асослари, социология,	Экспресс сўров, тест сўровлари, ақлий	Кўргазмали куруллар,кадоскоп	Каримов И. А. Юксак маънавийт- енгилмас куч. Т., 2008. Аҳмедова Э., Рабидуллин Р.Культуроло- гия. Мирова култура.-Т.: 2001. Умаров Э. Абдуллаев, Хакимов Э. Культурология (олий ўқув юрглари учун ўқув кўланма) Т.: Янги аср авлоди. 2004	Қўшимча адабиётлар дан фойдала- ниб мавзу юзасидан канспект ёзиш, савол жавобга тайёрла- ниш
5	Техноген маданият: унинг мохияти (XVII – XX асрлар).	4	кундузги	Маъруза, амалий машгулот	Фалсафа, социология, тарих	ақлий ҳужум,гуруҳли фикрлаш,	Кўргазмали куруллар,кадоскоп	Каримов И. А. Энг асосий мезон - ҳаёт ҳақиқатини акс эттириш Т: "Ўзбекистон" - 2009 Бойназаров Ф. Антик дунё. Т., 1993. Древние цивилизации. – М., 1987.	Қўшимча адабиётлар дан фойдала- ниб мавзу юзасидан канспект ёзиш, савол жавобга тайёрла- ниш

6	Ўрта Осиё халқларининг қадими маданияти. Ўрта Осиё халқларининг V-VIII асрлардаги маданий ҳаёти. Шарқ Ўйғониш даври маданияти.	2	кундузги	Маъруза, Фалсафа, тарих, социология	гуруҳли фикрлаш, кичик гуруҳлар билан	Кўргазмали куроллар, кадоскоп	Усмонов К. Каримов Б. Маданиятшуно слик фанидан муаммоли маъруза матнлари. Т. "ТМИ". 2004. 35. Худойкулов Х. Баратов Р. Маданиятшу- нослик ўқув усулбый қўланма. Т., ЎзМУ. 2007.	Қўшимча адабиётлар дан фойдала- ниб мавзу юзасидан канспект ёзиш, савол жавобга тайёрла- ниш
7.	Ўрта Осиё халқларининг қадими маданияти.	2	кундузги	амалий машгулот Фалсафа, социология, тарих	гуруҳли фикрлаш, кичик гуруҳлар билан ишлаш,	Кўргазмали куроллар, кадоскоп	Каримов И.А. Энг асосий мезон - ҳаёт ҳақиқатини акс этириш Т. "Ўзбекистон" - 2009 Мавлонов. Ў. Махкамова Д. Маданий алоқалар ва таърих Т., Академия. 2004. 24. Массон В. Средняя Азия и Древний Восток. - М., 1964	Қўшимча адабиётлар дан фойдала- ниб мавзу юзасидан канспект ёзиш, савол жавобга тайёрла- ниш

7	Ўрта Осиё халқларининг V-VIII асрлардаги маданий ҳаёти.	2	кундузги	амалий машгулот Тарих, маънавият асослари, социология,	Экспресс сўров, тест сўровлари, ақлий ҳужум,	Кўргазмали куроллар, кадоскоп	Каримов И.А. Тарихий хотирасиз кегелжак йўқ. Т., 1998. Худойкулов Х. Баратов Р. Маданиятшу- нослик ўқув усулбый қўланма. Т., ЎзМУ. 2007. Мусаев Н. Азимов Х. Маданиятшуно слик ўқув қўланма. Т., ТДНОИ. 2008	Қўшимча адабиётлар дан фойдала- ниб мавзу юзасидан канспект ёзиш, савол жавобга тайёрла- ниш
8	Шарқ Ўйғониш даври маданияти.	2	кундузги	амалий машгулот Тарих, маънавият асослари, социология,	тест сўровлари, гуруҳли фикрлаш, кичик	Кўргазмали куроллар, кадоскоп	Каримов И.А. Тарихий хотирасиз кегелжак йўқ. Т., 1998. Худойкулов Х. Баратов Р. Маданиятшуно слик ўқув усулбый қўланма. Т., ЎзМУ. 2007. Мусаев Н. Азимов Х. Маданиятшуно слик ўқув қўланма. Т., ТДНОИ. 2008	Қўшимча адабиётлар дан фойдала- ниб мавзу юзасидан канспект ёзиш, савол жавобга тайёрла- ниш

9	Амир Темур ва темурийлар даври маданияти (XIV асрнинг 2-ярми - XV аср). Ўрта Осиё халқларининг хонликлари ва Чор Россияси хукмронлиги давридаги маданий ҳаёти. Мустабид тузум даврида Ўзбекистоннинг г маданий ҳаёти.	2	кундузги	Маъруза	Фалсафа, социология, тарих	тест сўровлари, ақлий ҳужум,	Кўргазмали куруллар, кадоскоп	Каримов И.А. Амир Темур хақида сўз.Т., 1996. Ахмедова Э., Табидуллин Р.Культуроло- гия. Мировая культура.-Т.: 2001. Умаров Э. Абдуллаев, Хакимов Э. Культурология (олий ўқув юртлари учун ўқув кўпнама) Т.: Янги аср авлоди. 2004	Қўшимча адабиётлар дан фойдала- ниб мавзу юзасидан канспект ёзиш, савол жавобга тайёрла- ниш
	Амир Темур ва темурийлар даври маданияти (XIV асрнинг 2-ярми - XV аср).	2	кундузги	амалий машгулот	Тарих, маънавият асослари, социология,	тест сўровлари, ақлий ҳужум	Кўргазмали куруллар, кадоскоп	Каримов И.А. Амир Темур хақида сўз.Т., 1996. Каримов И.А. Амир Темур - фахримиз, турурмиз. Т., 1996. Худойкулов Х. Баратов Р. Маданиятшу- нослик ўқув услубий кўпнама. Т., ЎзМУ.2007. Мусаев Н. Азимов Х. Маданиятшу- нослик ўқув кўпнама. Т., ТДЮИ.2008	Қўшимча адабиётлар дан фойдала- ниб мавзу юзасидан канспект ёзиш, савол жавобга тайёрла- ниш

10	Ўрта Осиё халқларининг хонликлари ва Чор Россияси хукмронлиги давридаги маданий ҳаёти. Советлар хукмронлиги даврида Ўзбекистон- нинг маданий ҳаёти.	2	кундузги	амалий машгулот	Фалсафа, социология, тарих	тест сўровлари, ақлий ҳужум	Кўргазмали куруллар,кадоскоп	Каримов И.А. Тарихий хотирасиз кечажак йўқ. Т., 1998. Худойкулов Х. Баратов Р. Маданиятшу- нослик ўқув услубий кўпнама. Т., ЎзМУ.2007. Мусаев Н. Азимов Х. Маданиятшу- нослик ўқув кўпнама. Т., ТДЮИ.2008	Қўшимча адабиётлар дан фойдала- ниб мавзу юзасидан канспект ёзиш, савол жавобга тайёрла- ниш
11	Миллий истиқлол ва Ўзбекистонда маданий тараккиёт.	4	кундузги	Маъруза, амалий машгулот	Тарих, маънавият асослари, социология,	кичик гуруҳлар билан ишлаш, коллоквиум	Кўргазмали куруллар,кадоскоп	Каримов И. А. Юксак маънавият- енгилмас кўч. Т., 2008. Худойкулов Х. Баратов Р. Маданиятшу- нослик ўқув услубий кўпнама. Т., ЎзМУ.2007. Мусаев Н. Азимов Х. Маданиятшу- нослик ўқув кўпнама. Т., ТДЮИ.2008	Қўшимча адабиётлар дан фойдала- ниб мавзу юзасидан канспект ёзиш, савол жавобга тайёрла- ниш
1		2	кундузги	Маъруза, амалий машгулот	Тарих, маънавият асослари, социология,	кичик гуруҳлар билан ишлаш, коллоквиум	Кўргазмали куруллар,кадоскоп	Каримов И. А. Юксак маънавият- енгилмас кўч. Т., 2008. Худойкулов Х. Баратов Р. Маданиятшу- нослик ўқув услубий кўпнама. Т., ЎзМУ.2007. Мусаев Н. Азимов Х. Маданиятшу- нослик ўқув кўпнама. Т., ТДЮИ.2008	Қўшимча адабиётлар дан фойдала- ниб мавзу юзасидан канспект ёзиш, савол жавобга тайёрла- ниш

**8. Ўқув услубий адабиётлар ва электрон таълим ресурслари
рўйхати**

**Фойдаланиладиган адабиётлар, дарсликлар ва ўқув қўлланмалар
рўйхати**

Ўзбекистон Республикаси Президенти И.А.Каримов асарлари

1. Каримов И.А. Ўзбекистоннинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўли. Т., 1992.
2. Каримов И.А. Истиқлол ва маънавият. Т., 1994.
3. Каримов И.А. Амир Темур ҳақида сўз. Т., 1996.
4. Каримов И.А. Тарихий хотирасиз келажак йўқ. Т., 1998.
5. Каримов И.А. Ўзбекистон буюк келажак сари. Т., 1998.
6. Каримов И.А. Ўзбекистон ХХI аср бўсағасида.... Т., 1997.
7. Каримов И.А. Жамиятимиз мафқураси халқни халқ, миллатни –миллат қилишига хизмат қилсин. Т., 1998.
8. Каримов И.А. Баркамол авлод орзуси. Т., 1999.
9. Каримов И.А. Адолат қонун устуворлигида. “Халқ сўзи” 2001 йил, 30 август.
10. Каримов И.А. Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт-пировард мақсадимиз. Т., 2001
11. Каримов И.А. Ватанимиз тинчлиги ва хавфсизлиги ўз куч қудратимизга халқимизнинг ҳамжиҳатлиги ва буқилмас иродасига боғлиқ. “Халқ сўзи”, 2004 йил 30 апрель.
12. Каримов И.А. Бизнинг бош мақсадимиз – жамиятни демократлаштириш ва янгилаш, мамлакатни модернизация ва ислох этишдир. Т. Ўзбекистон, 2005.
13. Каримов И.А. Янги ҳаётни эскича қарап ва ёндашувлар билан қуриб бўлмайди. “Халқ сўзи”, 2005 йил 17 февраль
14. Каримов И.А. Амир Темур – фахримиз, ғуруримиз. Т., 1996.
15. Каримов И.А. “Мамлакатимиз тараққиётининг қонуний асосларини мустаҳкамлаш фаолиятимиз мезони бўлиши даркор” “Халқ сўзи” 2006 йил 25 февраль.
16. Президент Ислон Каримовнинг Хоразм Маъмун академиясининг 1000 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги нутқи. “Тошкент ҳақиқати“. 2006 йил 3 ноябрь.

17. Каримов И.А. Инсон манфаатларини таъминлаш, ижтимоий тизимни такомиллаштириш устувор вазифамиздир. “Туркистон” 2006 йил. 8 декабрь.

18. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг “Республика байналмилал маданият маркази ташкил этилганининг 15 йиллиги муносабати билан миллий маданий марказларнинг бир гуруҳ фаолларини мукофотлаш тўғрисида”ги Фармони. 2007 йил 19 январь. “Ишонч” газетаси, 2007 йил 23 январь.

19. Президент Ислом Каримовнинг Самарқанд шахрининг 2750 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги нутқи. “Қишлоқ ҳақиқати” 2007 йил 26 август.

20. Каримов И.А. Ўзбекистоннинг 16 йиллик мустақил тараққиёт йўли. “Халқ сўзи”. 2007 йил. 31 август.

21. Каримов И.А. Озод ва Обод юрт дурдонаси. “Туркистон” 2007 йил. 8 сентябрь.

22. Каримов И.А. Асосий мақсадимиз – юртимизда эркин ва обод, фаровон ҳаёт барпо этиш йўлини қатъият билан давом эттиришдир Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 15 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги нутқи. “Ўзбекистон овози” 2007 йил 8 декабрь.

23. Каримов И.А. Ўзбекистоннинг 16 йиллик мустақил тараққиёт йўли. Т., 2007.

24. Каримов И.А. Инсон манфаатлари устуворлигини таъминлаш-барча ислохатлар ва ўзгаришларимизнинг бош мақсадидир Т., 2008.

25. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг “Тошкент шахрининг 2200 йиллигини нишонлашга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш тўғрисида”ги 2008 йил 2- апрельдаги қарори. Тошкент оқшоми.2008 йил 4- апрель.

26. Каримов И. А. Юксак маънавият-енгилмас куч. Т., 2008.

27. Каримов И.А. Ватанимизнинг босқичма-босқич ва барқарор ривожланишини таъминлаш - бизнинг олий мақсадимиз. Президент Ислом Каримовнинг Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 16 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маърузаси. “XXI аср газетаси 2008 йил 6 декабрь”.

28. Президент Ислом Каримовнинг Навоий вилояти сессиясида сўзлаган нутқи. Халқ сўзи 2008 йил 13 декабрь.

29. Ислом Каримов. Энг асосий мезон - ҳаёт ҳақиқатини акс эттириш. Т: "Ўзбекистон" - 2009.

30. Ислом Каримов. Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози, Ўзбекистон шароитида уни бартараф этишнинг йўллари ва чоралари. Т: "Ўзбекистон" - 2009.

31. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг 18 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги табрик сўзи. Халқ сўзи 2009 йил 1 сентябрь.

32. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Тошкент шаҳрининг 2200 йиллигига бағишланган тантанали мажлисидаги нутқи. Халқ сўзи 2009 йил 2 сентябрь.

Асосий дарсликлар ва ўқув қўлланмалар.

1. Абдуллаев М. Маданиятшунослик асослари. Фарғона. 1998.
2. Кармин А. Основы культурологии. Морфология культуры. Санкт-Петербург, 1997.

3. Розин В.М. Введение в культурологию. Дарслик (олий ўқув юртлари учун) Москва. 1988.

4. Ахмедова Э., Габидуллин Р. Культурология. Мировая культура.-Т.: 2001.

5. Умаров Э. Абдуллаев, Хакимов Э. Культурология (олий ўқув юртлари учун ўқув қўлланма) Т.: Янги аср авлоди. 2004

6. Маданиятшунослик. Ўқув услубий қўлланма. (Сиртқи бўлимлар учун) Т. Ҳамроев, В. Алимасов. Т. 2003

7. Гулметов Э, Маврулов А. ва бошқалар. Маданиятшунослик. Т; 2000.

8. Абу Райҳон Бериунӣ. Қадимги халқлардан қолган ёдгориқлар. Танланган асарлар. 1-том, -Т., 1988.

9. Авдиев А. Қадимги Шарқ тарихи. Т., 1970.

10. Алимасов В. Маданият муассасаларида иқтисодий бошқариш усуллари. -Т., Фан, 1997.

11. Бобоев Ҳ.Б. Ўзбек давлатчилиги тарихи. 1-китоб. -Т.: "Фан", 2004.

12. Бобомуродов А. Ислом одоби ва маданияти. Т., 1995.

13. Бойназаров Ф. Антик дунё. Т., 1993.

14. Древние цивилизации. -М., 1987.

15. Древний Восток и мировая культура. -М., 1981.

- 16.Ерасов В. Культура, религия и цивилизация на Востоке. –М, 1990.
- 17.Жаббаров И. Рухий олам жаҳолат ва камолот, - Т., 1986.
- 18.Ибтидоий маданият тарихидан очерклар. –Т., 1961.
- 18.Караматов Х. Куръон ва ўзбек адабиёти. –Т., Фан, 1993.
- 19.Касамби Д. Культура цивилизации древней Индии. –М., 1986.
- 20.Косвен И. Ибтидоий маданият тарихидан очерклар. –Т., 1961.
- 21.Культура Древнего Египта. –М., 1976.
- 22.Культура эпохи Возрождения. –М., 1986.
- 23.Мавлонов.Ў. Маҳкамова Д. Маданий алоқалар ва савдо йўллари.Т., Академия. 2004.
- 24.Массон В. Средняя Азия и Древний Восток. –М., 1964.
- 25.Мустақиллик, илмий-оммабоп луғат. –Т., 1998.
- 26.Маданий ва маърифий ишлар (луғат) –Т., Қомуслар бош таҳририяти. 1996.
- 27.Маҳкамов И. Ахлоқ-одоб сабоқлари. –Т., Фан, 1994.
- 28.Махмудов Р.Хуқуқ ва маданият. Т.: Ўзбекистон 1999.
- 29.Махмудов Т. Мустақиллик ва маънавият. Т., 2001.
- 30.Маънавият юлдузлари. –Т., 1998
- 31.Мухамедов Н. Улугбек академиясининг шуҳрати. “Халк сўзи” газетаси 2007 йил 27 март.
- 32.Муқимов З. Ўзбекистон давлати ва ҳуқуқи тарихи. – Самарқанд, 1998.
- 33.Мустақил Ўзбекистон тарихи. 3-китоб. Т., “Шарқ” 2000 йил.
- 34.Усмонов Қ. Каримов Б. Маданиятшунослик фанидан муаммоли маъруза матнлари. Т; “ТМИ”. 2004.
- 35.Худойқулов Х. Баратов Р. Маданиятшунослик ўқув услубий қўлланма. Т., ЎзМУ.2007.
- 35.Мусаев Н. Азимов Х. Маданиятшунослик ўқув қўлланма. Т., ТДЮИ.2008

Қўшимча адабиётлар

1. Нурмухамедова М. Ўзбекистонда маданий-маърифий ишлар. –Т., “Ўқитувчи”, 1993.
2. Одобнома. –Т., 1992.
3. Орлова И.Б. Евразийская цивилизация. –М., Норма, 1998.
- Саифназаров И. Маънавиятимизнинг умрбоқий сарчашмалари. Т., 1997.
4. Пекелис В. Твои возможности человек. –М., 1984.

5. Пугаченкова Г. Шедевры Средней Азии. –М., 1986.
6. Пугаченкова Л. Ремпель. Очерки истории искусства Средней Азии. –М., 1982.
7. Сагдуллаев А. Аминов.Б ва бошқалар Ўзбекистон тарихи: давлат ва жамият тараққиёти. Т.: “Академия” 2000.
8. Саттор М. Ўзбек удумлари. –Т., «Фан», 1993.
9. Сулаймонова Ф. Шарқ ва Ғарб. Т., 1997.
10. Темур тузуклари. –Т.: “Шарқ” 2005.
11. Тожихонов У., Саидов А. Ҳуқуқий маданият назарияси. –Т., 1999.
12. Тожихонов У. Ички ишлар идоралари фаолиятида ҳуқуқий маданият ва қонунга итоатқўйлик. Т.: 1995.
13. Тўланов Ж. Қадриятлар фалсафаси. Т., 1998.
14. Ўзбекистон тарихи ва маданияти. –Т., “Ўзбекистон”, 1992.
15. Ўзбекистон тарихи. (Олий ўқув юр்தларининг номуахассис талабалари учун дарслик) –Т.: 2003.
16. Ўзбекистоннинг миллий истиклол мафқурси. –Т., “Ўзбекистон”, 1993.
17. Хайруллаев М. Маданий мерос ва ижтимоий-фалсафий фикр тарихидан. Т., 1995.
18. Хайруллев М. Уйғониш даври ва шарқ мутафаккирлари. –Т., 1985.
19. Халилов Э. Ижтимоий турмушда ҳуқуқий онгнинг ўрни. –Т., “Ўзбекистон”, 1997.
20. Хайруллаев М., Шорахмедов Д. Маданият ва мерос. –Т., “Ғ.Ғулом номли адабиёт ва санъат нашриёти”, 1973.
21. Шайхова Х. Инсон ва унинг маънавий дунёси. –Т, 1993.
22. Юсупов Э. Маънавият ва жамият тараққиёти. –Т., “Хўжанд”, 1996.
23. Юсупов Э., Исмоилов Ф. Инсон баркамоллиги. –Т., 1990.
24. Қорабоев С. Ўзбекистон байрамлари. –Т., Ўқитувчи, 1992.
25. Ғофуров Ғ. Маданият ва жамият. Т., 1993.
26. Эгамкулов Э. Миллий ва маданий мероснинг ноёб дурдонаси. “Жамият” газетаси 2007 йил 4 май.
27. Мусаев Н. Ўрта Осиёда деҳқончилик маданияти ва аграр муносабатлар тарихидан (тош даври охирларидан – XX аср бошларига қадар) Т., “Фан” 2005.
28. Абу Наср Ғоробий. Ғозил одамлар шахри. Т., “А. Қодирий номидаги халқ мероси нашриёти”, 1993.

29. Ҳасанов Ҳ. Сайёҳ олимлар. Т., “Ўзбекистон”, 1981.
30. Маллицкий Н.Г. Тошкент маҳалла ва мавзелари. Т., 1996.
31. Сагдуллаев А. Қадимги Ўзбекистон илк ёзма манбаларда Т., “Ўқитувчи”, 1996.
32. Худойназаров Ҳ. Абулғози Баҳодирхон тарихчи ва адиб. Т., “Ўзбекистон”, 1994.
33. Насафий. Хожа Аҳмад Яссавий. Т., 1993.
34. Амир Темур ва Темурийлар даврида маданият ва санъат. Т., 1996.
35. Темур ва Улуғбек даври тарихи. Т., 1996.
36. Ибн Арабшоҳ. Амир Темур тарихи. 1-2- жилдлар. Т., 1992.
37. Темурнома. Т., 1990.
38. Тухтаев И. Темур ва темурийлар тангалари. Т., 1992.
39. Азимов Ҳ. Оқсарой – Соҳибқирон рамзларидан бири. “Маҳалла” 2006 йил 7 апрель.
40. Азимов Ҳ. Жаҳонгирнинг ҳарбий даҳоси. “Мулкдор”, 2006 йил 7 апрель.
41. Азимов Ҳ. Амир Темур қадрияти – давлатчилик таянчи. “Ҳуқуқ” 2007 йил 5 апрель.
42. Исломов З. Шайхонтохур мажмуаси: Беназир меъморий мерос. “Жамият”, 2007 йил 13 июль
43. Ҳожи Абдураззоқ Юнус. Ислом обидалари – маданиятимиз кўрки. “Моҳият” 2007 йил 29 июнь.
44. Жонихонов М. Абадиятга муҳрланаган эҳтиром. Халқ сўзи. 2008 йил 10 май.
45. Азимов Ҳ. “ Ёшлар ва маҳалла”. “Жамият, давлат ва ёшлар “ илм-назарий конференция материаллари. Т, ТДЮИ, 2008.
46. Азимов Ҳ. “ Мухтожларни хушнуд этинг” Маҳалла 2008 йил 2 апрель.
47. Азимов Ҳ. “Амир Темурнинг умрбоқий хизматлари”. “Жамият”. 2009 й. 10 апрель

Электрон таълим ресурслари

1. <http://www.zakon.ru>. <http://www.vipdiplom.ru>
2. <http://www.zakon.ru>. <http://www.vipdiplom.ru>
3. www.jurisby.ru
4. www.zakonssu.samara.ru.
5. www.pravo.eup.ru.
6. <http://www.zakon.ru>. <http://www.vipdiplom.ru>

9. Дидактик воситалар.

Талабаларнинг маданиятшунослик фанини ўзлаштиришлари учун ўқитишнинг илғор ва замонавий усулларида фойдаланиш, янги информацион-педагогик технологияларни татбиқ қилиш муҳим аҳамиятга эгадир. Фанларни ўзлаштиришда дарслик, ўқув ва ўқув-услубий қўлланмалар, маъруза матнлари, тарқатма материаллар, электрон материаллардан фойдаланилади. Маъруза дарсларида ва семинар машғулотида мос равишдаги илғор педагогик технологиялардан фойдаланилади.

Замонавий презентацион воситалар

Видео ва аудио техникалар

Компьютер ва мультимедиа воситалар ва бошқа электрон-дидактик технологиялар

10. Баҳолаш мезонлари

Семестрлар бўйича билимни назорат қилиш турлари

Семестр	Назорат тури	%	Максимал балл (100%)	Ўтиш бали (55%)
3 семестр	Жорий	35	35	19,25
	Оралик	50	50	27,5
	Якуний	15	15	8,25
	Жами:	100	100	55

Талаба билимини баҳолаш

қоникарсиз		Қоникарли		Яхши		Аъло	
Балл		Балл		Балл		Балл	
min	max	Min	Max	min	max	min	Max
0	54	55	70	71	85	86	100

**Фандан ўтиладиган мавзулар ва улар бўйича машғулот
турларига ажратилган соатларнинг тақсимооти**

№	Машғулотлар мавзуси	Маъруза (соат)	Семинар (соат)
---	---------------------	-------------------	-------------------

I. Бўлим. МАДАНИЯТ НАЗАРИЯСИ

1.	Маданиятшунослик фанининг предмети ва вазифалари. “Маданият” тушунчасининг талқини	2	2
2.	Маданий ва маънавий мерос. Мустақиллик шароитида ўзбек миллий маданиятини ривожлантиришнинг назарий асослари		2

**I I. Бўлим. МАДАНИЯТШУНОСЛИК ВА ЖАҲОН
МАДАНИЯТИ МАСАЛАЛАРИ**

3	Анъанавий маданият	2	2
4	Маданиятшунослик ва диний маданият	2	2
5	Техноген маданият: унинг моҳияти (XVII – XX асрлар).	2	2

I I. Бўлим. ВАТАН МАДАНИЯТИ ТАРИХИ

6	Ўрта Осиё халқларининг қадимги маданияти. Ўрта Осиё халқларининг V-VIII асрлардаги маданий ҳаёти. Шарқ Уйғониш даври маданияти.	2	
7	Ўрта Осиё халқларининг қадимги маданияти		2
8	Ўрта Осиё халқларининг V-VIII асрлардаги маданий ҳаёти		2
9	Шарқ Уйғониш даври маданияти.		2

10	Амир Темур ва темурийлар даври маданияти (XIV асрнинг 2-ярми - XV аср). Ўрта Осиё халқларининг хонликлар ва Чор Россияси хукмронлиги давридаги маданий ҳаёти. Советлар хукмронлиги даврида Ўзбекистоннинг маданий ҳаёти.	2	
11	Амир Темур ва темурийлар даври маданияти (XIV асрнинг 2-ярми - XV аср).		2
12	Ўрта Осиё халқларининг хонликлар ва Чор Россияси хукмронлиги давридаги маданий ҳаёти. Советлар хукмронлиги даврида Ўзбекистоннинг маданий ҳаёти.		2
13	Миллий истиклол ва Ўзбекистонда маданий тараққиёт	2	2
	ЖАМИ:	14	22

Мустақил ишларни ташкил этишнинг шакли ва мазмуни.

Талаба мустақил ишни тайёрлашда маданиятшунослик фанининг хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда қуйидаги шакллардан фойдаланиш тавсия этилади:

- дарслик ва ўқув қўлланмалар бўйича фан боблари ва мавзуларини ўрганиш;
- тарқатма материаллар бўйича маърузалар қисмини ўзлаштириш;
- махсус адабиётлар бўйича фанлар бўлимлари ёки мавзулари устида ишлаш;
- талабанинг ўқув-илмий тадқиқот ишларини бажариш билан боғлиқ бўлган фанлар бўлимлари ва мавзуларини чуқур ўрганиш;
- фаол ва муаммоли ўқитиш услубидан фойдаланиладиган ўқув машғулотлари.

Мустақил иш реферат шаклида амалга оширилади. Реферат лойиҳалари қуйидаги тузилишдан иборат бўлади: титул varaғи; кириш; асосий қисм; хулосалар; фойдаланилган адабиётлар рўйхати; иловалар. Рефератнинг ҳажми фойдаланилган адабиётлар рўйхати ва иловалардан ташқари 15 бет бўлиши лозим.

Семинар машғулотларини ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар.

Семинарнинг мақсади талабаларда Маданиятшунослик фани масалаларини ўрганишда изчилликка эришиш ва талабаларда илмий дунё карашнинг шакллантиришдан иборат. У Маданиятшунослик масалаларини ўрганишда талабаларга янги имкониятлар яратиб беради. Шунингдек, уларга эркин фикрлаш ҳамда мустақил хулосалар чиқаришни ўргатади.

Семинарнинг ўзига хос хусусияти шундан иборатки, у Маданиятшуносликка оид муоммоларни қонуниятларни мохиятини тўғри англашда ҳамда илмий назарий жихатдан тушунишда муҳим аҳамият касб этади. Маданиятшунослик фанининг бошқа фанлар билан ўзаро яқинлиги ва ўзаро боғлиқлигини кўрсатиб беради. Семинар талабларни куйидаги маданий масалаларни ўрганишда ҳамда улар тўғрисида маълум тушунча ва билимларга эга бўлишга эътибор қаратади.

Маданиятшунослик фанининг предмети ва вазифалари. “Маданият” тушунчасининг талқини, маданият тараккиётининг асосий қонуниятлари, дунё маданиятшунослигида назарий муаммоларнинг ечими, маданий ва маънавий мерос, Мустақиллик шароитида ўзбек миллий маданиятини ривожлантиришнинг назарий асослари, архаик (ибтидоий) маданият, анъанавий маданият, маданиятшунослик ва диний маданият, техноген маданият: унинг мохияти (XVII – XX асрлар) Ўрта Осиёхалқларининг қадимги маданияти, Ўрта Осиёхалқларининг V-VIII асрлардаги маданий ҳаёти, Шарқ Уйғониш даври маданияти, Амир Темур ва темурийлар даври маданияти (XIV асрнинг 2-ярми - XV аср), хонликлар ва Чор Россияси истилоси даврида ўзбек халқи маданияти, мустақил тузум даврида Ўзбекистон маданияти, мустақиллик ва Ўзбекистонда маданий тараккиёт ва ҳоказолар.

Семинар машғулотларни ташкил этишда куйидаги курсатмаларга амал қилиш тавсия этилади:

1. Долзарб маданиятшунослик муаммоларини ҳар томонлама ўзлаштириш ҳамда уларни таҳлил қилиш;
2. Талабаларда ижтимоий фанлар, хусусан маданиятшунослик фанини ўрганишда кизиқиш уйғотиш;
3. Ижтимоий ҳаёт ҳамда ички ва ҳалқаро маданий муносабатларга баҳо бериш;

4. Илмий ва маданиятшуносликка оид адабиётларни ўрганиш асосида хулосалар чиқариш;

5. Назарий маълумотлар статистик материлларни ўрганиш ҳамда мустақил ҳаракат қилиш.

АМАЛИЙ МАШҒУЛОТ

I - Мавзу: Маданиятшунослик фанининг предмети ва вазифалари. “Маданият” тушунчасининг талқини.

Режа:

1. Маданиятшунослик фанининг предмети, мақсад ва вазифалари.
2. “Маданият” тушунчаси талқинида тарихийлик ва илмийлик.
3. Моддий ва маънавий маданият.
4. Маданиятнинг шахс ва жамият ҳаётидаги ўрни.
5. Маданиятнинг ривожланиши ва унинг жамият тараққиётига таъсири.
6. Маданиятда миллийлик ва умуминсонийлик хусусиятлари.

АДАБИЁТЛАР.

1. Каримов. И.А. Тарихий хотирасиз келажак йўқ. -Т., 1998
2. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислоҳ Каримовнинг “Республика байналмилал маданият маркази ташкил этилганининг 15 йиллиги муносабати билан миллий маданий марказларнинг бир гуруҳ фаолларини мукофотлаш тўғрисида” Фармони. 2007 йил 19 январь. Ишонч газетаси, 2007 йил 23 январь.
3. Каримов И. А. Ўзбекистоннинг 16 йиллик мустақил тараққиёт йўли. Ҳалқ сўзи. 2007 йил 31 август
4. Каримов И. А. Юксак маънавият-енгилмас куч Т., 2008.
5. Каримов. И.А. Энг асосий мезон - ҳаёт ҳақиқатини акс эттириш. Т: "Ўзбекистон" - 2009.
6. Иконникова С.Н. Диологи о культуре. -Ленинград, 1989
7. Культурология. - Москва, 1996
8. Туленов Ж. Қадриятлар фалсафаси. - Т.1998
9. Бобоев Ҳ., Ҳамроев Т ва.б. Маданиятшунослик. Ўқув қўлланма. Т.: Янги аср авлоди. 2001.
10. Абдуллаев М. Маданиятшунослик асослари. Фаргона. 1998.

11. Ахмедова Э., Габидуллин Р. Культурология. Мировая культура.-Т.: 2001.
12. Мавлонов.Ў. Махкамова Д. Маданий алоқалар ва савдо йўллари.Т., Академия. 2004
13. Мустақил Ўзбекистон тарихи. 3-китоб. Т., “Шарқ” 2000
14. Сағдуллаев А. Аминов. Б ва бошқалар Ўзбекистон тарихи: давлат ва жамият тараққиёти. Т., Академия 2000
15. Худойкулов Х. Баратов Р. Маданиятшунослик. Ўқув услубий қўлланма. Т., ЎзМУ. 2007

АМАЛИЙ МАШҒУЛОТ

II - Мавзу: Маданий ва маънавий мерос. Мустақиллик шароитида ўзбек миллий маданиятини ривожлантиришнинг назарий асослари.

Режа:

1. Маданий мерос тушунчасининг мазмуни.
2. Миллий ва умуминсоний қадриятлар.
3. Ўзбекистонда жамиятни маънавий янгилаш жараёнида маданий меросга бўлган муносабат.
4. Миллатлараро муносабатларни юксалтиришда маданиятнинг ўрни.
5. Мустақиллик шароитида миллий маданиятни ривожлантиришнинг асосий тамойиллари.

АДАБИЁТЛАР.

1. Каримов И.А. Ўзбекистоннинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўли. Т.1992
2. Каримов И.А. Ўзбекистон XXI аср бўсағасида. №... Т. 1997
3. Каримов И.А. Истиқлол ва маънавият.Т. 1994
4. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг “Республика байналмилал маданият маркази ташкил этилганининг 15 йиллиги муносабати билан миллий маданий марказларнинг бир гуруҳ фаолларини мукофотлаш тўғрисида” Фармони. 2007 йил 19 январ. Ишонч газетаси, 2007 йил 23 январь.
5. Президент Ислом Каримовнинг Хоразм Маъмун академиясининг 1000 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги нутқи. Тошкент ҳақиқати. 2006 йил 3 ноябр.

6. Президент Ислом Каримовнинг Самарканд шаҳрининг 2750 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги нутқи. Қишлоқ ҳақиқати 2007 йил 26 август.

7. Каримов И. А. Ўзбекистоннинг 16 йиллик мустақил тараққиёт йўли. Халқ сўзи. 2007 йил. 31 август.

8. Каримов И.А. Юксак маънавият – енгилмас куч. Т.: “Маънавият” 2008 й.

9. Каримов. И. А Энг асосий мезон - ҳаёт ҳақиқатини акс эттириш. Т: "Ўзбекистон" - 2009.

10. Глобальные проблемы и общечеловеческие ценности. М. 1999г.

11. Культура Узбекистана: Традиции и современность.Т. 1986 г.

12. Хайруллаев М. Маданий мерос ва фалсафий фикр тарихи. Т. 1985

13.Х.Бобоев. Т. Ҳамроев. в.б. Маданиятшунослик. (Ўқув қўлланма) Тошкент.2001

14.Абдуллаев М. Маданиятшунослик асослари. Фарғона. 1998

15. Ахмедова Э., Габидуллин Р.Культурология. Мировая культура.-Т.: 2001.

16. Мустақил Ўзбекистон тарихи. 3-китоб. Т., “Шарқ” 2000

17. Сагдуллаев А. Аминов. Б ва бошқалар Ўзбекистон тарихи: давлат ва жамият тараққиёти. Т., Академия 2000

18. Худойкулов Х. Баратов Р. Маданиятшунослик. Ўқув услубий қўлланма. Т., ЎзМУ. 2007

19. Шодиев Н Шарқ тафаккури .Жамият 2007 йил 6 июль

20. Эгамкулов Э. Миллий ва маданий мероснинг ноёб дурдонаси. Жамият 2007 йил 4 май.

АМАЛИЙ МАШҒУЛОТ **III - Мавзу: Анъанавий маданият**

Режа:

1. Қадимги Миср маданияти
2. Қадимги Месопотамия маданияти.
3. Қадимги Ҳиндистон маданияти.
4. Қадимги Хитой маданияти.
5. Антик маданият (Юнонистон ва Рим).
6. Анъанавий маданиятнинг жаҳон маданиятида тутган ўрни.

АДАБИЁТЛАР.

1. Каримов И.А. Тарихий хотирасиз келажак йўқ.Т., 1998
2. Каримов И.А. Ўзбекистон XXI асрга интиломда. Т., 1999
3. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислоҳ Каримовнинг “Республика байналмилал маданият маркази ташкил этилганининг 15 йиллиги муносабати билан миллий маданий марказларнинг бир гуруҳ фаолларини мукофотлаш тўғрисида” Фармони. 2007 йил 19 январ. Ишонч газетаси, 2007 йил 23 январь.
4. Президент Ислоҳ Каримовнинг Самарқанд шахрининг 2750 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги нутқи. Қишлоқ ҳақиқати 2007 йил 26 август
5. Каримов И. А. Ўзбекистоннинг 16 йиллик мустақил тараққиёт йўли. Ҳалқ сўзи. 2007 йил 31-август
6. Каримов И.А. Юсак маънавият — енгилмас куч. Т.: “Маънавият” 2008 й.
7. Каримов. И. А. Энг асосий мезон - ҳаёт ҳақиқатини акс эттириш. Т: "Ўзбекистон" - 2009.
8. Алексеев В.П., История первобытного общества.М. 1990 г.
9. Бойназаров Ф. Антик дунё, Т. 1983
10. Древние цивилизации.М. 1989
11. Вейнберг И.П. Человек в культуре Древнего Ближнего Востока. М., 1986 г.
12. Древние цивилизации.М., 1987 г.
13. Ерасов Б.С. Культура, религия и цивилизация на Востоке.М., 1979 г.
14. Конрад Н.И. Запад-Восток.М., 1972 г.
15. Литература Древнего Востока М., 1984 г.
16. Ольденбург С. Культура Индии.М., 1991 г.
17. Оппенгейм А.Л. Древняя Месопотамия.М., 1980 г.
18. Тайлор Э. Первобытная культура.М., 1992 г.
19. Бобоев Ҳ., Ҳамроев Т ва.б. Маданиятшунослик. Ўқув қўлланма. Т.: Янги аср авлоди. 2001.
20. Абдуллаев М. Маданиятшунослик асослари. Фарғона. 1998
21. Ахмедова Э., Габидуллин Р.Культурология. Мировая культура. - Т.: 2001.
22. Мавлонов.Ў. Маҳкамova Д. Маданий алоқалар ва савдо йўллари.Т., Академия. 2004
23. Мустақил Ўзбекистон тарихи. 3-китоб. Т., “Шарқ” 2000

24. Худойкулов Х. Баратов Р. Маданиятшунослик. Ўқув услубий қўлланма. Т. ЎзМУ. 2007

АМАЛИЙ МАШҒУЛОТ

IV - Мавзу: Маданиятшунослик ва диний маданият.

Режа:

1. Ўрта асрларда дунё киёфаси.
2. Диний маданиятдаги ютуқлар ва уларнинг жаҳон маданиятидаги ўрни.
3. Ғарб диний маданиятининг ўзига хос хусусиятлари.
4. Шарқ диний маданиятининг ўзига хос хусусиятлари.
5. Ўрта асрларда илм - фан, меъморчилик.

АДАБИЁТЛАР.

1. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислоҳ Каримовнинг “Республика байналмилал маданият маркази ташкил этилганининг 15 йиллиги муносабати билан миллий маданий марказларнинг бир гуруҳ фаолларини мукофотлаш тўғрисида” Фармони. 2007 йил 19 январь. Ишонч 2007 йил 23 январь
2. Президент Ислоҳ Каримовнинг Хоразм Маъмун академиясининг 1000 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги нутқи. Тошкент ҳақиқати. 2006 йил 3 ноябрь
3. Президент Ислоҳ Каримовнинг Самарқанд шаҳрининг 2750 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги нутқи. Қишлоқ ҳақиқати 2007 йил 26 август
4. Каримов И. А. Ўзбекистоннинг 16 йиллик мустақил тараққиёт йўли. Халқ сўзи. 2007 йил. 31 август
5. Каримов И. А. Озод ва Обод юрт дурдонаси. Туркистон. 2007 йил. 8 сентябрь
6. Каримов И.А. Юксак маънавият – енгилмас куч. Т.: “Маънавият” 2008 й.
7. Каримов. И. А. Энг асосий мезон - ҳаёт ҳақиқатини ақс эттириш. Т: “Ўзбекистон” - 2009.
8. Еремеев Д. Ислам: образ жизни и стиль мышления. М., 1990 г.
9. Очерки истории арабской культуры V-XV вв. М., 1982 г.
10. Самосознание Европейской культуры в XX веке. –М., 1991.

11. Проблемы истории и культуры народов Средней Азии и стран зарубежного Востока. Т., 1991 г.
12. Ахмедова Э., Габидуллин Р. Культурология. Мировая культура.-Т.: 2001.
13. Сагдуллаев А. Аминов. Б ва бошқалар Ўзбекистон тарихи: давлат ва жамият тараққиёти. Т., Академия 2000
14. Худойкулов Х. Баратов Р. Маданиятшунослик. Ўқув услубий қўлланма. Т., ЎЗМУ. 2007
15. Тошкент ислом маданияти пойтахти. Халқ сўзи 2007 20 март
16. Эгамкулов Э Миллий ва маданий мероснинг ноёб дурдонаси Жамият. 2007 йил 4 май.

АМАЛИЙ МАШҒУЛОТ

V - Мавзу: Техноген маданият: унинг моҳияти (XVII – XX асрлар)

Режа:

1. Техноген маданиятининг шаклланиши.
2. XVII – XIX асрда техноген маданиятининг ривожланиши.
3. XX асрда техноген маданиятининг янги йўналишлари.
4. Маданий ривожланишнинг ўзига хос хусусиятлари.

АДАБИЁТЛАР.

1. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг “Республика байналмилал маданият маркази ташкил этилганининг 15 йиллиги муносабати билан миллий маданий марказларнинг бир гуруҳ фаолларини мукофотлаш тўғрисида” Фармони. 2007 йил 19 январь. Ишонч 2007 йил 23 январь
2. Каримов И. А. Ўзбекистоннинг 16 йиллик мустақил тараққиёт йўли. Халқ сўзи. 2007 йил. 31 август
3. Каримов И.А. Юксак маънавият – енгилмас куч. Т.: “Маънавият” 2008 й.
4. Каримов. И. А. Энг асосий мезон - ҳаёт ҳақиқатини ақс эттириш. Т: "Ўзбекистон" - 2009.
5. Бахтин М. Творчество Ф.Рабле и народная культура средневековья и Ренессанса. М., 1990 г.
6. Гуревич А. Средневековый мир – культура безмолвствующего большинства. М., 1990 г.
7. Еремеев Д. Ислам: образ жизни и стиль мышления. М., 1990 г.

8. Новая технократическая волна на Западе. – Т., 1996.
9. Самосознание Европейской культуры в XX веке. – М., 1991.
10. Сорокин П. Человек. Цивилизация. Общество. – М., 1992.
11. Проблемы истории и культуры народов Средней Азии и стран зарубежного Востока. Т., 1991 г.
12. Суфизм в контексте мусульманской культуры. М., 1989 г.
13. Бобоев Х., Ҳамроев Т ва.б. Маданиятшунослик. Ўқув қўлланма. Т.: Янги аср авлоди. 2001
14. Абдуллаев М. Маданиятшунослик асослари. Фарғона. 1998
15. Ахмедова Э., Габидуллин Р. Культурология. Мировая культура. – Т.: 2001.
16. Мавлонов.Ў. Махкамова Д. Маданий алоқалар ва савдо йўллари.Т., Академия. 2004
17. Сагдуллаев А. Аминов. Б ва бошқалар Ўзбекистон тарихи: давлат ва жамият тараққиёти. Т., Академия 2000
18. Худойкулов Х. Баратов Р. Маданиятшунослик. Ўқув услубий қўлланма. Т. , ЎзМУ. 2007
19. Шодиев Н. Шарқ тафаккури. Жамият 2007 йил 6 июль
20. Тошкент ислом маданияти пойтахти. Халқ сўзи 2007 20 март
21. Эгамкулов Э Миллий ва маданий мероснинг ноёб дурдонаси Жамият. 2007 йил 4 май.

АМАЛИЙ МАШҒУЛОТ

VI - Мавзу: Ўрта Осиё халқларининг қадимги маданияти

Режа:

1. Ўрта Осиё халқларининг илк маданий ҳаёти.
2. “Авесто”- бой маданий мерос.
3. Юнон -Бақтрия ва Кушон подшолиги даври маданияти.
4. Қанғ, Довон ва Хоразм маданий ҳаёти.
5. Ўрта Осиё халқларининг маданий ҳаётида турли маданий жараёнлар.

АДАБИЁТЛАР.

- 1.Каримов.И.А. Тарихий хотирасиз келажак йўқ.Т., 1998
2. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг “Республика байналмилал маданият маркази ташкил этилганининг 15 йиллиги муносабати билан миллий маданий марказларнинг бир гуруҳ

фаолларини мукофотлаш тўғрисида” Фармони. 2007 йил 19 январь.
Ишонч 2007 йил 23 январь

3. Президент Ислом Каримовнинг Хоразм Маъмун академиясининг 1000 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги нутқи. Тошкент ҳақиқати. 2006 йил 3 ноябрь

4. Президент Ислом Каримовнинг Самарқанд шаҳрининг 2750 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги нутқи. Қишлоқ ҳақиқати 2007 йил 26 августъ.

5. Каримов И. А. Ўзбекистоннинг 16 йиллик мустақил тараққиёт йўли. Халқ сўзи. 2007 йил 31 августъ.

6. Древные цивилизации. М., 1989 г.

7. Ўзбекистон халқлари тарихи. Т., 1992

8. Абу Наср Фаробий. Фозил одамлар шахри. – Т., 1993.

9. Абу Райхон Беруний. Қадимги халқлардан қолган ёдгорликлар. I-жилд. - Т., 1968.

10. Низомулмулк. Сиёсатнома. Т., 1997

11. Пугаченкова Г., Ртвеладзе Э. Северная-Бактрия-Тохаристон, Т., 1990 г.

12. Ўзбекистон тарихи ва маданияти. Т., 1992

13. Сагдуллаев А. Аминов. Б ва бошқалар Ўзбекистон тарихи: давлат ва жамият тараққиёти. Т., Академия 2000

14. Пидаев Ш.Р. Сирли Кушонлар салтанати. Т., “Фан” 1990.

15. Сатторов А. Сак маликаси. Халқ сўзи. 2000 йил 24 ноябрь.

16. Худойқулов Х. Баратов Р. Маданиятшунослик. Ўқув услубий қўлланма. Т., ЎЗМУ. 2007 йил.

АМАЛИЙ МАШҒУЛОТ

VII - Мавзу: Ўрта Осиё халқларининг

V-VIII асрлардаги маданий ҳаёти

Режа:

1. Илк ўрта асрларда Ўрта Осиёда маданий ҳаётнинг ўзига хос хусусиятлари.

2. V-VIII асрларда диний эътиқод ва маданий ҳаёт .

3. V-VIII асрларда адабиёт, тасвирий санъат, меъморчилик ва ёзувлар .

4. Буюк Ипак йўлининг асосий тармоқлари.

5. Ўрта Осиё маданиятини ривожланишида “Буюк ипак йўли” нинг тутган ўрни ва аҳамияти.

АДАБИЁТЛАР.

1. Каримов.И.А. Тарихий хотирасиз келажак йўқ.Т., 1998
2. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг “Республика байналмилал маданият маркази ташкил этилганининг 15 йиллиги муносабати билан миллий маданий марказларнинг бир гуруҳ фаолларини мукофотлаш тўғрисида” Фармони. 2007 йил 19 январь. Ишонч 2007 йил 23 январь
3. Президент Ислом Каримовнинг Хоразм Маъмун академиясининг 1000 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги нутқи. Тошкент ҳақиқати. 2006 йил 3 ноябрь
4. Президент Ислом Каримовнинг Самарқанд шаҳрининг 2750 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги нутқи. Қишлоқ ҳақиқати 2007 йил 26 августъ.
5. Каримов И. А. Ўзбекистоннинг 16 йиллик мустақил тараққиёт йўли. Ҳалқ сўзи. 2007 йил 31 августъ.
6. Каримов И. А. Озод ва Обод юрт дурдонаси. Туркистон. 2007 йил 8 сентябрь.
7. Каримов И.А. Юксак маънавият – енгилмас куч. Т.: “Маънавият” 2008 й.
8. Каримов. И. А. Энг асосий мезон - ҳаёт ҳақиқатини акс эттириш. Т: "Ўзбекистон" - 2009.
9. Древние цивилизации. М., 1989 г.
10. Ўзбекистон халқлари тарихи. Т.,1992
11. Камалова Д. М. Узбекская художественная культура. Т.,1995
12. Пугаченкова Г.А. Шедевры Средней Азии. М., 1986 г.
13. Пугаченкова Г.А. Ремпель Л. Очерки искусство Средней Азии. М., 1982 г.
14. Пугаченкова Г.А. Ремпель Л. Очерки искусство Узбекистана., 1965 г.
15. Абу Наср Фаробий. Фозил одамлар шаҳри. – Т., 1993.
16. Абу Райхон Беруний. Қадимги халқлардан қолган ёдгорликлар. I-жилд. - Т., 1968.
17. Низомулмулк. Сиёсатнома. Т., 1997
18. Пугаченкова Г., Ртвеладзе Э. Северная-Бактрия-Тохаристон, Т., 1990 г.
19. Ўзбекистон тарихи ва маданияти. Т., 1992
20. Абдуллаев М. Маданиятшунослик асослари. Фарғона. 1998
21. Ахмедова Э., Габидуллин Р.Культурология. Мировая культура.-Т.: 2001.

22. Мавлонов.Ў. Маҳкамова Д. Маданий алоқалар ва савдо йўллари.Т., Академия. 2004

23. Сагдуллаев А. Аминов. Б ва бошқалар Ўзбекистон тарихи: давлат ва жамият тараққиёти. Т., Академия 2000

24.Зиё А. Ўзбек давлатчилиги тарихи. Т., “Шарқ” 2000.

25 Пидаев Ш.Р. Сирли Кушонлар салтанати. Т., “Фан” 1990.

26. Сатторов А. Сак маликаси. Халқ сўзи. 2000 йил 24 ноябрь.

27. Равшанов Н. Аждодларимиз мероси. Халқ сўзи. 2001 йил 20 сентябрь.

28. Эгамкулов Э. Миллий ва маданий мероснинг ноёб дурдонаси. Жамият. 2007 йил 4 май.

29. Худойкулов Х. Баратов Р. Маданиятшунослик. Ўқув услубий қўлланма. Т. , ЎЗМУ. 2007 йил.

АМАЛИЙ МАШҒУЛОТ

VIII-Мавзу: Шарқ уйғониш даври маданияти.

Режа:

1. Уйғониш даври тушунчаси ва Шарқ уйғониш даврининг ўзига хос хусусиятлари.

2. Марказий Осиёда уйғониш даври маданиятини белгилаган ижтимоий-сиёсий омиллар.

3. IX-XII асрларда адабиёт ва санъатнинг гуллаб-яшнаши.

4. Хоразм Маъмун академиясининг маданиятнинг ривожланишидаги ўрни ва ахамияти.

5. Шарқ уйғониш даврида меъморчилик ва тасвирий санъат.

6. Марказий Осиё мутафаккирларининг Араб ва жаҳон маданияти ривожига қўшган ҳиссаси.

АДАБИЁТЛАР.

1. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг “Республика байналмилал маданият маркази ташкил этилганининг 15 йиллиги муносабати билан миллий маданий марказларнинг бир гуруҳ фаолларини мукофотлаш тўғрисида” Фармони. 2007 йил 19 январь. Ишонч 2007 йил 23 январь.

2. Президент Ислом Каримовнинг Хоразм Маъмун академиясининг 1000 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги нутқи. Тошкент ҳақиқати. 2006 йил 3 ноябрь.

3. Президент Ислом Каримовнинг Самарқанд шаҳрининг 2750 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги нутқи. Қишлоқ ҳақиқати 2007 йил 26 августъ.
4. Каримов И. А. Ўзбекистоннинг 16 йиллик мустақил тараққиёт йўли. Халқ сўзи. 2007 йил 31 августъ.
5. Художественная культура Средней Азии. IX-XIII веков, -Т., 1983.
6. Каримов И.А. Юксак маънавият – енгилмас куч. Т.: “Маънавият” 2008 й.
7. Каримов. И. А. Энг асосий мезон - ҳаёт ҳақиқатини акс эттириш. Т: "Ўзбекистон" - 2009.
8. Мерос.Т., 1991.
9. Хайруллаев М.М. Ўрта Осиёда илк Уйғониш даври маданияти. -Т., 1995.
10. Маънавият юлдузлари. –Т: «Шарқ», 2000.
11. Абу Наср Фаробий. Фозил одамлар шаҳри. –Т., 1993.
12. Абу Райхон Беруний. Қадимги халқлардан қолган ёдгорликлар. I-жилд. -Т., 1968.
13. Низомулмулк. Сиёсатнома. Т., 1997
14. Аҳмад Яссавий. Ҳикматлар. –Т., 1991
15. Усмон Ориф. Баҳовуддин Нақшбанд ва унинг таълимоти ҳақида.Т., 1993
16. Абдуллаев М. Маданиятшунослик асослари. Фарғона. 1998.
17. Аҳмедова Э., Габидуллин Р.Културология. Мировая культура.-Т.: 2001.
18. Мавлонов.Ў. Махкамова Д. Маданий алоқалар ва савдо йўллари.Т., Академия. 2004.
19. Сағдуллаев А. Аминов. Б ва бошқалар Ўзбекистон тарихи: давлат ва жамият тараққиёти. Т., Академия 2000.
20. Сулаймонова Ф. Шарқ ва Ғарб. Тошкент.1997.
21. Худойкулов Х. Баратов Р. Маданиятшунослик. Ўқув услубий қўлланма. Т., ЎзМУ. 2007.
22. Тошкент-Ислом маданияти пойтахти. Халқ сўзи 2007 йил 20 март
23. Шодиев Н. Шарқ тафаккури. Жамият 2007 йил 6 июль.

АМАЛИЙ МАШҒУЛОТ

IX-Мавзу: Амир Темур ва темурийлар даври маданияти (XIV-асрнинг иккинчи ярми-XV аср).

Режа:

1. Амир Темур ва темурийлар даврида маданият ривожланишининг шарт-шароитлари.
2. Амир Темур ва темурийлар даврида меъморчилик, тасвирий ва амалий санъат.
3. XIV-XV асрларда илм-фаннинг ривожланиши. Улуғбек мактаби.
4. Адабиётнинг янги тараққиёт босқичи. (Лутфий, Жомий, А.Навой, Бобур)
5. Амир Темур ва Темурийлар даври маданиятининг Ўрта Осиё ва жаҳон маданиятида тугган ўрни.
6. Амир Темур ва темурийлар давридаги маданий меросни қайта тиклаш ва унинг ҳозирги даврдаги аҳамияти.

АДАБИЁТЛАР.

1. Каримов И.А. Амир Темур ҳақида сўз. Т. 1996 й.
2. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг “Республика байналмилал маданият маркази ташкил этилганининг 15 йиллиги муносабати билан миллий маданий марказларнинг бир гуруҳ фаолларини мукофотлаш тўғрисида” Фармони. 2007 йил 19 январь. Ишонч 2007 йил 23 январь.
3. Президент Ислом Каримовнинг Хоразм Маъмун академиясининг 1000 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги нутқи. Тошкент ҳақиқати. 2006 йил 3 ноябрь.
4. Президент Ислом Каримовнинг Самарқанд шаҳрининг 2750 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги нутқи. Қишлоқ ҳақиқати 2007 йил 26 августъ.
5. Каримов И. А. Ўзбекистоннинг 16 йиллик мустақил тараққиёт йўли. Ҳалқ сўзи. 2007 йил 31 августъ.
6. Каримов И. А. Озод ва Обод юрт дурдонаси. Туркистон. 2007 йил 8 сентябрь.
7. Каримов И.А. Юксак маънавият – енгилмас куч. Т.: “Маънавият” 2008 й.
8. Каримов. И. А. Энг асосий мезон - ҳаёт ҳақиқатини акс эттириш. Т: "Ўзбекистон" - 2009.

9. Темур ва Улуғбек даври тарихи. Т., 1996
10. Амир Темур ва темурийлар даврида маданият ва санъат. Т., 1996
11. Абдурахмонов А. Улуғбек ва унинг растахонаси. Т. 1996
12. Дадабоев Ҳ. Амир Темурнинг ҳарбий маҳорати. Т., 1996
13. Ибн Арабшоҳ. Амир Темур тарихи. 1,2 –жилдлар. -Т., 1992
14. Керен Л., Саидов А. Амир Темур ва Франция. Т., 1996
15. Мўминов И. Амир Темурнинг Ўрта Осиё тарихида тутган ўрни ва роли. Т., 1993
16. Темур Тузуклари. Т., 2005.
17. Темурнинг меъморий мероси. Т., 1996
18. Тўхтаев И. Темур ва темурийлар тангалари. Т., 1992
19. Файзиев Т. Темурий маликалар. Т., 1994
20. Усмонов О.К. Беҳзод ва унинг наққошлик мактаби. Т., 1977
21. Қаюмов А. Алишер Навоий. Т., 1991
22. А.Ҳайитметов. Темурийлар даври ўзбек адабиёти. Т., 1996
23. Муҳаммадиев Н Улуғбек академиясининг шухрати Халқ сўзи. 2007 йил 27 март.
24. Худойкулов. Ҳ Баратов Р. Маданиятшунослик. Ўқув услубий қўлланма. Т. , ЎзМУ. 2007
25. Азимов Х. Мустақиллик ва Амир Темур. Фидокор 2006 йил 12 сентябрь.
26. Азимов Х. Оксарой – Соҳибқирон рамзларидан бири. “Маҳалла” 2006 йил 5 апрель.
27. Азимов Х. Жаҳонгирнинг Ҳарбий даҳоси. “Мулқдор” 2006 йил 7 апрель.
28. Азимов Х. Амир Темур қадрияти – давлатчилик таянчи. “Ҳуқуқ”. 2007 йил 5 апрель.

АМАЛИЙ МАШҒУЛОТ

Х–Мавзу: Ўрта Осиё халқларининг хонликлари ва чор Россияси ҳукмронлиги давридаги маданий ҳаёти. Советлар ҳукмронлиги йилларида Ўзбекистонда маданий ҳаёт.

Режа:

1. Шайбонийлар, Аштархонийлар ва Бухоро амирлиги даврида маданий жараёнларнинг ўзига хос хусусиятлари.
2. Қўқон хонлигида маданий ҳаёт.

3. Хива хонлигида маданий жараёнлар.
4. Туркистонда жадидчиликнинг маданий - маърифий ғоялари
5. Советлар ҳукмронлиги йилларида Ўзбекистонда маданий ҳаёт.

АДАБИЁТЛАР.

1. Каримов И.А. Тарихий хотирасиз келажак йўқ.-Т., 1998
2. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг “Республика байналмилал маданият маркази ташкил этилганининг 15 йиллиги муносабати билан миллий маданий марказларнинг бир гуруҳ фаолларини мукофотлаш тўғрисида” Фармони. 2007 йил 19 январь. “Ишонч” газетаси, 2007 йил 23 январь.
3. Президент Ислом Каримовнинг Самарқанд шахрининг 2750 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги нутқи. Қишлоқ ҳақиқати 2007 йил. 26 августъ.
4. Каримов И. А. Ўзбекистоннинг 16 йиллик мустақил тараққиёт йўли. Халқ сўзи. 2007 йил. 31 августъ.
5. Каримов И. А. Озод ва Обод юрт дурдонаси. Туркистон. 2007 йил. 8 сентябрь.
6. Каримов И.А. Юксак маънавият – енгилмас куч. Т.: “Маънавият” 2008 й.
7. Каримов. И. А. Энг асосий мезон - ҳаёт ҳақиқатини акс эттириш. Т: “Ўзбекистон” - 2009.
8. Бухоро тарихи. -Т., 1976.
9. Самарқанд тарихи. 2-жилд. -Т., 1969
10. Хоразм тарихи. -Т., 1976.
11. Бобоев Ҳ., Ҳамроев Т ва.б. Маданиятшунослик. Ўқув қўлланма. -Т., Янги аср авлоди. 2001.
12. Абдуллаев М. Маданиятшунослик асослари. Фарғона., 1998.
13. Ахмедова Э., Габидуллин Р. Культурология. Мировая культура.-Т., 2001.
14. Мавлонов Ў. Маҳкамова Д. Маданий алоқалар ва савдо йўллари.-Т., Академия. 2004.
15. Ўзбекистон совет мустамлакачилиги даврида.- Т., 2000.
16. Сагдуллаев А., Аминов Б., ва бошқалар. Ўзбекистон тарихи: давлат ва жамият тараққиёти. -Т., Академия 2000.
17. Худойкулов Ҳ., Баратов Р. Маданиятшунослик. Ўқув услубий қўлланма. -Т., ЎзМУ. 2007.

18. Бойтиллаев Р. Бухородаги ой ва юлдузлар маскани. Маҳалла. 2006 йил 12 апрель.
19. Қиличев Т. Кўҳна қалъалар диёри. - Т., 1993.
20. Мусаев Н. Ўрта Осиёда деҳқончилик маданияти ва аграр муносабатлар тарихидан. (Тош даври охирларидан XX аср бошларига қадар). - Т., 2005.
21. Маллицкий Н.Г. Тошкент маҳалла ва мавзейлари. - Т., 1996
22. Зайниддин Ҳ. Жалолиддин Мангуберди. - Т., 1993.
23. Хайруллаев М.М. Буюк истеъдод соҳиблари. - Т., 2002.
24. Ўзбекистон тарихи: Янги нигоҳ. (Жадидлар ҳаракатидан Миллий мустақилликка қадар). - Т., 1998.
25. Худойназаров Ҳ. Абулғози Баходирхон Тарихчи ва адиб. - Т., 1994.
26. Азимов Х. Ҳарбий бошқарув тизими (Хива хонлигининг мустақкам таянчи бўлган) Адолат 2006, 30 июнь.

АМАЛИЙ МАШҒУЛОТ

XI - Мавзу: Миллий истиқлол ва Ўзбекистонда маданий тараққиёт.

Режа:

1. Мустақиллик йилларида миллий маданиятнинг ривожланишида ижтимоий- иқтисодий ва сиёсий омиллар.
2. Мустақиллик йилларида Ўзбекистонда амалга оширилган ва оширилаётган маънавий-маърифий ислохотлар (таълим тўғрисидаги қонун, кадрлар тайёрлаш миллий дастури ва бошқалар).
3. Мустақиллик йилларида Ўзбекистонда фан, адабиёт ва санъатнинг янада ривожланиши.
4. Маданий тараққиётда Ўзбекистонда ташкил қилинган миллий марказларнинг ўрни. Ўзбекистон ва Юнеско.
5. Сиёсий ва ҳуқуқий маданият ва унинг ўзига хос хусусиятлари.
6. Мустақиллик йилларида маданий меросга бўлган муносабат.

АДАБИЁТЛАР.

1. Каримов И.А. Ўзбекистоннинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўли. Т.1992
2. Каримов И.А. Ўзбекистон XXI аср бўсағасида. Т. 1998
3. Каримов И.А. Тарихий хотирасиз келажак йўқ. Т. 1998

4. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг “Республика байналмилал маданият маркази ташкил этилганининг 15 йиллиги муносабати билан миллий маданий марказларнинг бир гуруҳ фаолларини мукофотлаш тўғрисида” Фармони. 2007 йил 19 январь. Ишонч 2007 йил 23 январь.

5. Президент Ислом Каримовнинг Хоразм Маъмун академиясининг 1000 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги нутқи. Тошкент ҳақиқати. 2006 йил 3 ноябрь.

6. Каримов И. А. Инсон манфаатларини таъминлаш, ижтимоий тизимни такомиллаштириш устувор вазифамиздир. Туркистон 2006 йил 8 декабрь.

7. Президент Ислом Каримовнинг Самарқанд шаҳрининг 2750 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги нутқи. Қишлоқ ҳақиқати 2007 йил 26 августъ.

8. Каримов И. А. Ўзбекистоннинг 16 йиллик мустақил тараққиёт йўли. Халқ сўзи. 2007 йил 31-августъ.

9. Каримов И.А. Озод ва Обод юрт дурдонаси. Туркистон. 2007 йил 8 сентябрь.

10. Каримов И.А. Юксак маънавият – енгилмас куч. Т.: “Маънавият” 2008 й.

11. Каримов. И. А. Энг асосий мезон - ҳаёт ҳақиқатини акс эттириш. Т: "Ўзбекистон" - 2009.

12. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Тошкент шаҳрининг 2200 йиллигига бағишланган тантанали мажлисидаги нутқи. Халқ сўзи 2009 йил 2 сентябрь.

13. Глобальные проблемы и общечеловеческие ценности. М. 1999 г.

14. Иконникова С. Диалоги о культуре. Л., 1989 г.

15. Культура Узбекистана: Традиции и современность. Т. 1986 г.

16. Хайруллаев М. Маданий мерос ва фалсафий фикр тарихи. Т. 1985

17. Ҳ.Бобоев.Т.Ҳамроев.в.б. Маданиятшунослик. (Ўқув кўлланма) Тошкент. 2001

18. Бобоев Ҳ., Ҳамроев Т ва.б. Маданиятшунослик. Ўқув кўлланма. Т.: Янги аср авлоди. 2001.

19. Абдуллаев М. Маданиятшунослик асослари. Фарғона. 1998.

20. Ахмедова Э., Габидуллин Р. Культурология. Мировая культура.-Т.: 2001.

21. Мавлонов.Ў. Маҳкамova Д. Маданий алоқалар ва савдо йўллари.Т., Академия. 2004.
22. Мустақил Ўзбекистон тарихи. 3-китоб. Т., “Шарк” 2000.
23. Сағдуллаев А. Аминов. Б ва бошқалар Ўзбекистон тарихи: давлат ва жамият тараққиёти. Т., Академия 2000.
24. Худойкулов Х. Баратов Р. Маданиятшунослик. Ўқув услубий кўланма. Т., ЎЗМУ. 2007
25. Шодиев Н Шарк тафаккури. Жамият 2007 йил 6 июль
26. Эгамкулов Э Миллий ва маданий мероснинг ноёб дурдонаси. Жамият. 2007 йил 4 май.

Савол ва топшириқлар.

1. Маданиятшунослик фанининг предмети нимани ўрганади?
2. Маданиятшунослик фанининг тадқиқот манбаи нима?
3. Культура сўзининг луғавий маъноси нима?
4. Инсонлар дастлаб қайси қитъада пайдо бўлган?
5. Аксиология фани нимани ўрганади?
6. Маданиятшунослик фанининг асосий вазифаси нима?
7. “Осмон жисмларининг айланиши ҳақида” номли асарни ким ёзган ?.
8. Дастлабки Энциклопедия (қомусий китоб) қаерда яратилган?
9. Маънавий маданиятнинг асосий шакллари қўрсатинг
10. Маданиятнинг шахс билан бевосита боғлиқ функцияларини аниқланг?
11. Контуркультура деганда нимани тушунасиш?
12. «Элита» сўзининг луғавий маъноси?
13. Форобийнинг фикрича инсоннинг камолотга эришиши нималарга боғлиқ?
14. Маданиятшунослик фанининг асосий вазифаси нимада?
15. «Цивилизация» сўзининг луғавий маъноси
16. Дунёда қадимги деҳқончилик маданияти қаерда бошланган?
17. Маданиятнинг қайси функцияси инсонларнинг, жамият халқларнинг ўзаро бир бири билан алоқада бўлишини таъминлайди?
18. Инсонлар маданиятни қандай ўзлаштирадilar?
19. Қайси соҳа маданиятшунослик фанининг тадқиқот манбаига кирайди?
20. Шахс маданият билан қайси соҳаларда муносабатда бўлади?
21. Қадимги римликлар календарни дастлаб нима мақсадда ишлатишган?

22. Маданиятнинг қайси функциялари бевосита шахс билан боғлиқ?
23. Иқтисодий маданият қандай функцияларни бажаради?
24. Қадимги Миср халқи қачондан бошлаб суғорма деҳқончилиги билан шуғуллана бошлаган?
25. «Библия» нинг луғавий маъносини аниқланг?
26. Маданият тараққиётининг нотекислиги нима билан изоҳланади?
27. Қадимги мисрликлар иероглиф ёзувни нима деб фараз қилганлар?
28. . Маънавий маданият бу...
29. Гомер қайси мамлакатда яшаган ва қандай дostonлар муаллифи?
30. Қадриятлар амал қилиш доирасига кўра қандай турларга бўлинади?
31. Қадимги Мисрнинг бош маъбуди ким бўлган?
32. Буддизм заминиди нимларга эътиқод ётади ва будда сўзининг маъноси нимани англатади?
33. Ғарбий Европада дастлабки университетлар қачон пайдо бўлган? Университет сўзи қандай маънони англатади?
34. Маданиятшунослик фанининг муҳим вазифаларидан бири нима?
35. Христианлик динига эътиқод қилган дастлабки халқлар қимлар эди?
36. Ўрта асрларда мамлакатимиз ҳудудида қурилган қайси бинолар пештоқида шер ва қуёш тасвирлари бўлган?
37. Европада «уйғониш даври» маданияти нимага асосан юз берди?
38. Маданият шакллариининг кўрсатинг?
39. Реформация сўзининг маъноси нима ва у қачон вужудга келди?
40. Уйғониш даврида илм-фан, маданият ва савдо-сотиқнинг ривожланишига сабаб бўлган омиллар?
41. Қадимги Греция санъатида яхшироқ ривожланган соҳалар
42. Эстетик маданиятга хос бўлган тушунчаларни кўрсатинг?
43. «Мадонна» суратини ким чизган?
44. Ахлоқий маданиятга хос бўлган тушунчаларни кўрсатинг?
45. XVI асрда «Коинотнинг чегараси йўқ. Олам бекиёс катта ва чексиздир» деган фикрни ким айтган?

46. Маданиятнинг нормативлик (меъёрий) функцияга нималар киради?

47. Моддий кадриятларга нималар киради?

48. Ким «Жамиятни бошқаришга эътиборни кучайтириш мақсадида уни керагидан ортиқ қонунлар билан тўлдириб юбормаслик зарур» деган фикрни билдирган?

49. «Авесто» нинг бизгача қайси дуо ва мадҳиялари етиб келган?

50. Жамият маданиятининг қайси тизими иқтисодий фаолият ва ишлаб чиқариш билан боғлиқ фаолият ўртасидаги ўзаро алоқаларда намоён бўлади?

51. Алишер Навоийнинг қайси асари «Чор девон» деб аталган?

52. Алишер Навоийнинг ўзбек тилида яратилган илк девонининг номи.

53. Тасаввуф таълимотининг асосий йўналиши нимага қаратилган?

54. «Дунёда турмоқ учун дунёвий фан ва илм лозимдур, замона илми ва фанидан бебаҳра миллат бошқаларга поймол бўлур» деган фикр кимга тегишли?

55. Энг йирик мусиқа асбоби

56. «Наврўз» байрамини қайси кадрият турига киритиш мумкин.

57. «Давлатнинг вазифаси инсонларни бахт-саодатга олиб боришдир, бу эса билим ва ахлоқ орқали қўлга киритилади» деган фикр кимга тегишли?

58. «Чигатой гурунги» нима мақсадда тузилган эди?

59. Ўзбек профессионал театри қайси труппа тузилиши билан бошланган?

60. 1930-йилларда қайси ўзбек зиёлилари «халқ душманлари» деб эълон қилинди?

61. Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг қайси моддасида фуқаролар Ўзбекистон халқининг тарихий, маънавий ва маданий меросини авайлаб асрашга мажбурдирлар дейилган?

62. «Бахт саодатга эришув ҳақида» рисоласининг муаллифи ким?

63. Ўзида мусиқа ва рақсни уйғунлаштирадиган сахна санъат тури?

64. Жамият маданиятининг қайси тизими ҳуқуқий онг, ҳуқуқий муносабатлар, ҳуқуқий фаолликнинг бирликда намоён бўлувчи маънавий кадриятлар тизими ҳисобланади?

65. Миллий истиқлол мафкурасининг бош ғояси?

66. Республика «Маънавият ва Маърифат маркази» қачон ташкил этилган?

67. А.Навоийнинг йирик асари «Хамса» нинг биринчи китобини аниқланг?

68. Иконография - нима мақсадда жорий этилган?

69. Ҳуқуқий қарашлар қачон пайдо бўлган?

70. Ўзбекистон Республикасининг миллий мафқураси нима деб аталади?

71. Улуғбекнинг астрономия илмига оид асарини кўрсатинг?

72. «Инсон тафаккури ақллилик, билимлилик билан чегараланиб қолмай, ахлоқий маданиятни ўзлаштиришни ҳам тақозо қилади». Бу фикр кимнинг қаламига мансуб?

73. Миллий маданият тараққиёти омилини кўрсатинг?

74. Инсон ижодий фаолиятининг энг олий шакли?

75. Нима сабабдан Республика «Маънавият ва Маърифат жамоатчиликлари маркази» ташкил этилди?

76. Қуйидаги қайси функция –иқтисодий маданиятга хос эмас?

77. Ижтимоий-сиёсий кадрлар ичида истиқлол туфайли қўлга киритилган кадрларни аниқланг?

78. 20 йилларда Совет Россиясида «Пролетар маданиятини яратишга уриниш ва маданий инқилоб» натижасида:

79. Ўзбекистоннинг қайси шаҳарларида Давлат музей-кўриқхоналари мавжуд?

80. Биз қайси ғоя ҳукмронлиги даврида ўзимизнинг ҳақиқий, тарихий, миллий ва маънавий меросимизда маҳрум этилган эдик?

81. Умуман, маданий меросдан мутлақо маҳрум бўлган ёки фойдаланмаган жамият ёки халқлар тарихда бўлиши мумкинми?

82. Темурийлар давлатининг 2 чи пойтахти қайси шаҳар бўлган?

83. «Маданиятни қиёсий таҳлил қилиш таққослаш орқали фалсафий англаш, фалсафий асослаш» билан маданиятшунослик фанининг қайси бўлими шуғулланган?

84. Менталитет нима?

85. Маданиятшунослик фанининг асосий вазифасига нималар қиради?

86. Бу китобни хитойликлар «Адабул мулук» Шарқ улуғлари «Зийнатул умаро» эронликлар «Шоҳномаи туркий» бошқалар эса «Пандномаи мулк» деб аташганлар. Бу қайси китоб?

87. Самарқандда Регистон майдонидаги Тиллақори ва Шердор медресалари ким томонидан қурдирилган?

88. «Миниатюра» деб нимага айтилади?
89. Мовароуннахрда миниатюра мактаби қачон шаклланган?
90. Жалолиддин Мангуберди таваллудининг 800 йиллиги ва Алпомиш достонининг 1000 йиллиги қачон нишонланган?
91. Қайси шаҳар маданияти юксалган пайтда Араб халифалигининг пойтахт бўлган?
92. Ўрта асрларда Ўрта Осиёда «Сайқали руйи замин» номини олган шаҳар?
93. Дарвешлик тариқати бўйича одамларнинг ҳайр-эҳсони ҳисобига ҳаёт кечирувчи кишилар нима деб аталган?
94. Ўзларини Муҳаммад пайғамбарнинг авлодлари деб ҳисобловчи аҳолининг кичик қатламлари нима деб аталган?
95. 1870 йили Туркистон ўлкасида вақгли матбуотни бошлаб берган биринчи расмий рўзнома?
96. «Фозил одамлар шаҳри» асарининг муаллифи.
97. XX асрда кино санъати бўйича гуманизм ва антифашизм йўналиш-ларида яратилган кинокомедияларда рол ўйнаган машҳур актёр ким?
98. Эмпрессионизм деб қандай ҳолатга айтилади?
99. Ўрта Осиё уйғониш даврининг энг буюк мусиқашунос олими ким?
100. Юз наъат анга ким ҳулки карим ўлди фани, Яъники карам кони расули маданий мисрасида Алишер Навоий “маданий” иборасини қайси маънода ишлатган?

Мавзулар юзасидан таянч тушунча ва такрорлаш учун саволлар

**Маданиятшунослик фанининг предмети ва вазифалари.
«Маданият» тушунчасининг талқини**

Таянч тушунчалар:

Маданият, маънавият, маънавий жамият, индустриал жамият, ижтимоий ҳаёт, маданият фалсафаси, маданиятнинг марфологияси, маданият социологияси, маданият тарихи, маданият диологияси, индивидиум, социум, қонуният, зиёлилик, интеллект, функция, менталитет, информაციон таълимот, иктисодий маданият, сиёсий маданият, фан ва маданият, муомала маданият, меҳнат маданияти.

Мавзу бўйича такрорлаш учун саволлар

1. Маданиятшунослик фанининг предмети ва мақсади.
2. Маданиятшуносликнинг тадқиқот манбаини тушунтириб беринг?
3. Маданиятшунослик фанининг асосий йўналишлари нимадан иборат?
4. «Маданият» тушунчасининг қандай таъриф, таснифларини биласиз?
5. Табиат билан маданиятни фарқли томонлари нимада?
6. Маданиятшунослик фанининг қандай бўлимлари мавжуд?
7. Инсон ва жамият ҳаётида маданият қандай ўрин тутади?
8. Маданиятнинг аҳамияти хусусида буюк мутафаккирларнинг фикрларини эсланг.
9. Ҳозирги замон маданиятшунослик фани билан боғлиқ билимларнинг аҳамияти нимада?

Маданият тараққиётининг асосий қонуниятлари

Таянч тушунчалар:

Моддий ва маънавий маданият, ижтимоий институтлар, сиёсий ва ҳуқуқий маданият, генетик, соматик, иқтисодий маданият, ахлоқий-эстетик маданият, ижодий салоҳият, кадрият, цивилизация, коммуникатив функция, ижтимоий моҳият, интеллектуаллик, дилетантлик, зиёлилик, умуминсоний кадриятлар, миллий кадриятлар

Мавзу бўйича такрорлаш учун саволлар.

1. Маданият қандай соҳаларга бўлинади?
2. Моддий ва маънавий маданиятнинг асосий белгилари нималардан иборат?
3. Маданиятнинг жамият ҳаётидаги функцияси;
4. Шахс фаолиятида маданиятни тутган ўрни;
5. Маданиятнинг шахс билан боғлиқ функциялари.
6. Иқтисодий маданиятнинг функциялари.
7. Маданий кадриятлар деганда нимани тушунасиз?
8. Моддий ва маънавий маданиятларнинг ўзаро нисбати.
9. Маданият ривожига зиёлиларнинг роли.
10. Маданият кадриятларининг шахс баркамоллиги ва жамият равнақидаги аҳамияти.

Архаик (ибтидоий) маданият

Таянч тушунчалар:

Архаик маданият, антропология ва археология, ибтидоий маданият, мозий, плеолит, мезолит, неолит, неолит-мис, бронза, питекантроп, синантроп, неандертал, децентризм, ибтидоий санъат, фергантроп, тотемизм, анимизм, фетишизм, сеҳргарлик, миф, мифология, маросим, монументал, мегалит, ментир, долмен, тасвирий санат, пиктография.

Мавзуни такрорлаш учун саволлар.

1. Архаик маданият деганда нимани тушунасан?
2. Ибтидоий босқичдаги маданий тараққиёт деганда нимани тушунасан?
3. Архаик маданиятнинг жаҳон маданияти тарихидаги ўрни.
4. Ўзбекистон ҳудудида топилган архаик маданиятнинг асосий намуналари.
5. Ибтидоий санъат турларини гапириб беринг.
6. Тасвирий санъат тарихи ҳақида гапириб беринг.
7. Архаик маданият даврида одамларнинг олам ва инсон ҳақидаги тасаввурлари.
8. Архаик давридаги анъаналар, удумлар, байрамларнинг хилма-хиллик сабаблари.
9. Архаик давр маданиятида тасвирий санъат ва бадиий хунармандчиликнинг кўринишлари.
10. Ўзбекистон ҳудудида Архаик даврга оид қандай ёдгорликлар топилган.
11. Ўзбекистон ҳудудидаги қандай қадимий динларни ва уларнинг маросимларини биласиз?
12. Қадимги цивилизация ҳақида таъриф беринг.

Анъанавий маданият

Таянч тушунчалар:

Қадимги Шарқ анъанавий маданият, анъанавий жамият, эволюция, қадимги Шарқ мифологияси, космогенез, фиръавн, эҳром, подшо ҳокимияти, диний ақидалар, папирус, базалът, астрология, тақвим, Веда, эллинлар маданияти, Моҳабҳорат, Гилгамеш, конфуцийлик, антропоморфизм, прометей, Геракл, Одиссея, космополитизм.

Мавзуни такрорлаш учун саволлар.

1. Қадимги Шарқ маданияти вужудга келишининг шарт шароитлари.
2. Қадимги Шарқ ва Ғарб маданиятлари ривожланишидаги ўзига хослиги нимада?
3. Қадимги Шарқ ва Антик даврда дин ва давлатнинг ўзаро муносабати.
4. Миср маданиятини ва Месопотамиянинг асосий маданий ёдгорликларини айтиб беринг.
5. Қадимги Хитой маданиятининг қандай намуналарини биласиз?
6. Қадимги Шарқ маданиятининг таъсирида ривожланган давлатлар ҳақида маълумот беринг.
7. Қадимги Шарқда табиий билимларнинг ривожига ёзувлар ва уларнинг тутган ўрни.
8. Аъъанавий маданиятда удумлар, мифология ва илмнинг ўрни.
9. Антик дунё маданиятининг жаҳон маданияти тарихида тутган ўрни.
10. Қадимги Шарқ ва Ғарб маданиятларининг ўзаро муносабатлари ва бир бирига таъсири.

Маданиятшунослик ва диний маданият.

Таянч тушунчалар:

Диний маданият, схоластика, рационализм, теократик бошқарув, ақлий- мантикий тафаккур, ибодатхона, рухонийлар, собор, черков, черков иерархияси, иерархия, вассал, илоҳиёт, акида, тахайюл, мадраса, расадхона, реформация.

Мавзуни такрорлаш учун саволлар.

1. Диний маданият деганда, нимани тушунасиз?
2. Диний маданиятнинг асосий белгилари ва кўринишлари.
3. Диний маданият маданий тараққиётнинг қайси даврини ифодалайди?
4. Маданият ва диннинг умумий тарихий илдизлари ҳақида гапириб беринг.
5. Ўрта аср Европаси маданияти ҳақида тушунтириб беринг.
6. Шарқда вужудга келган Ислом таълимоти ҳақида сўзлаб беринг.

7. Европада черковнинг таъсири хусусида нималар биласиз?
8. Мусулмон маданиятининг ўзига хос хусусиятлари ҳақида тушунтириб беринг.
9. Маданий таракқиётда христианлик ва исломнинг тутган ўрни.
10. Диний маданиятнинг маънавий ва ахлоқий қадриятларини тушунтиринг.
11. Диний маданият бағрида қандай субмаданиятлар амал қилади?
12. Ўрта асрнинг адабиёти, санъати ва меъморчилигига оид ёдгорликларни сўзлаб беринг.
13. Умуминсоний маданиятда диний маданиятнинг ўрни.
14. Ўрта аср Шарқ маданияти шаҳар ва қўчманчи маданиятнинг ўзига хос хусусиятларини тушунтириб беринг.

Техноген маданият: унинг моҳияти (XVII-XX асрлар)

Таянч тушунчалар:

Техноген маданият, инсонпарварлик ғояси, гуманизм, антропоцентризм, рационализм, маърифатпарварлар, утилитар, эмперик, техноцентрик, технодетерминистик, технократия, оммавий маданият мафкуравий иммунитет, биосфера, экологик маданият.

Мавзунинг такрорлаш учун саволлар.

1. Техника, ва унинг асосий характери белгилари.
2. Инсонпарварлик ғоясининг хусусиятлари ҳақида гапириб беринг.
3. Уйғониш даври гуманистларининг қарашларини айтиб беринг.
4. Техноген маданият ва униинг шаклланиш жараёни.
5. Техноген маданиятининг муҳим элементлари ва воситалари
6. Техноген маданият билан оммавий маданиятнинг ўзаро боғлиқлиги.
7. Маданиятда биосфера концепциясининг моҳияти.
8. Оммавий маданиятнинг хусусиятлари ҳақида тушунтириб беринг.
9. Оммавий маданият нима, унинг салбий томонлари нимада кўринади?
10. Экологик маданият ва унинг зарурлиги нимада?
11. Техника ва инсон муносабати, бу жараённинг XXI асрдаги истикболи.

12. ЮНЕСКО ва Ўзбекистон муносабатлари ҳақида гапириб беринг.

Марказий осие халқларининг қадимги маданияти

Таянч тушунчалар:

Марказий Осие, Қадимги цивилизация, антропология, рухий қувват, субмаданият, зардуштийлик, Бактрия, Сўғдиёна, Хоразм, Авесто, Аҳамонийлар, Юнон-Бактрия, меҳроб, Кушон империяси маданияти, солнома, буддавийлик, оромий, Сўғд, Парфия, Хоразм, Бактрия ёзувлари.

Мавзунинг такрорлаш бўйича саволлар.

1. Ватанимиз тарихининг қадимги даври билан боғлиқ маданий жараёнлар ҳақида сўзлаб беринг.

2. Ўрта Осиёнинг қадимги давридаги маданий алоқалари ҳақида қандай маълумотга эгасиз?

3. Марказий Осиё ҳудудида қандай қадимги халқлар яшаган ва давлатлар мавжуд бўлган.

4. Марказий Осиё маданиятини ўзига хослиги

5. Марказий Осиё маданиятининг характерли белгиларини айтиб беринг

6. Қадимги Бактрия, Хоразм, Сўғд давлатлари маданиятини характерли белгиларини айтиб беринг.

7. Юнон-Бактрия маданиятининг ўзига хос хусусиятлари ҳақида гапириб беринг.

8. Қадимги Бактрия, Хоразм, Сўғд давлатларининг маданиятини тавсифланг.

9. Марказий Осиё маданияти ривожда “Авесто” нинг ўрни.

10. Марказий Осиёда маданиятларни ўзаро бир-бирига таъсир жараёнини изохланг.

11. Ўзбекистон ҳудудида қадимги даврга оид қандай ноёб ёдгорликлар топилган.

12. Қадимги даврда ёзув, илм ва фаннинг ривожланганлигини кўрсатувчи қандай маълумотлар мавжуд.

13. Кушонлар империяси маданиятининг муҳим жихатларини тушунтириб беринг.

14. Буюк Ипак йўлини Марказий Осиё маданияти ривождаги ўрни.

15. Жаҳон маданияти ривожланишида Марказий Осиё маданиятининг ўрни.

Марказий Осиё халқларининг V-VIII асрлардаги маданий ҳаёти.

Таянч тушунчалар:

Эфталийлар, Бактрия, Тохаристон, феодал муносабатлар, тош дахма, миллий маданият ёдгорликлари, сўғд ёзуви, турк-руний ёзуви, Турк ҳоконлиги даврида маданий ҳаёт, савдогарлар маҳалласи, Ўрхун-Энасой ёзуви, анимизм, тотемизм, буддизм, христиан дини, савдо йўллари, Араб халифалиги давридаги маданият, кўрғон, халифалик, ислом дини, шариат, ислом қонунчилиги, ислом ҳуқуқшунослиги.

Мавзу юзасидан такрорлаш саволлари.

1. Эфталийлар даври маданиятининг ўзига хос хусусиятлари нималардан иборат эди.
2. Эфталийлар даври маданиятининг муҳим жихатларини кўрсатиб беринг.
3. Эфталийлар даврида анъаналар удумлар нималардан иборат эди ?
4. Эфталийлар даври маданияти қайси манбаларда ўз аксини топган?
5. Турк ҳоконлиги даври маданиятининг ўзига хос хусусиятлари нималардан иборат эди?
6. Турк ҳоконлигида қандай удум ва анъаналар бўлган ?
7. Турк ҳоконлиги даври ёзувлари ҳақида нималарни биласиз.
8. Турк ҳоконлиги даврида диний расм-русумларқандай кўринишда бўлган?
9. Илк ўрта асрларда савдо алоқалари қандай бўлган ?
10. Араб халифалиги давридаги маданий ҳаёт.
11. Араб халифалиги даврида Ислом дини.
12. Шариат асослари. Ислом ҳуқуқи ҳақида қандай тасаввурга эгасиз?

Шарқ уйғониш даври маданияти

Таянч тушунчалар:

Уйғониш даври, Ренессанс, Мусулмон маданияти, Бағдод академияси. Хоразм Маъмун академияси. Улуғбек академияси. Қорахонийлар, Сомонийлар, миниатюра, мусаввирлик, хаттотлик, кўлзма.

Мавзуни такрорлаш учун саволлар

1. Уйғониш даври тушунчаси ва Шарқ уйғониш даврининг ўзига хос хусусиятлари нимада?

2. IX-XII асрларда Шарқ уйғониш даври маданият равнақининг омиллари нимада?

3. Шарқ уйғониш даври мутафаккирларининг араб дунёси ва жаҳон маданияти ривожига қўшганлар ҳиссалари?

4. IX-XII асрларда адабиёт ва санъатта оид нодир асарлар ва машхур меъморчилик ёдгорликларидан қайсиларини биласиз?

5. Ҳозирги даврда маданий мерос ва ўтмиш анъаналарини тиклаш

бўйича амалга оширилаётган тадбирлар нималардан иборат?

6. Меъморчилик ва тасвирий санъатнинг юксалиш омиллари нималарда деб биласиз?

Амир Темур ва темурийлар даври маданияти

(XIV асрнинг иккинчи ярми – XV аср)

Таянч тушунчалар:

Амир Темур, салтанат, Боғдод, Султония, Бибихоним, масжиди, Оқсарой, Карвонйўли, масжид, гузар, мақбара, Гўри амир мақбараси, Шайхонтохур мажмуаси, Яссавий мақбараси, Қалдирғочбий мақбараси, Мовароуннаҳр, Регистон, Улуғбек мадрасаси, настаълик, тасаввуф, Нақшбандия, тузуқлар, хаттотлик, минатюра, Навоий, Бобур, Хусайн Бойқаро.

Мавзуни такрорлаш учун саволлар

1. XIV-XV асрларда Мовароуннаҳрда маданият равнақининг омиллари ва шарт-шароитлари нималардан иборат эди?

2. Амир Темур илм фан, маданият ҳомийси.

3. Амир Темурнинг жаҳон фани ва маданияти ривожига муносиб ҳиссасини гапириб беринг,

4. Амир Темур даврида бунёд этилган меъморий ёдгорликлар ва унинг хозирги кундаги маданиятимиз ривожига тутган ўрни.

5. Темурийлар шажарасининг маърифатли жиҳатларини мисоллар билан тушунтиринг.

6. XIV-XV аср Мовароуннаҳрдаги маданий юксалишнинг асосий белгилари нималардан иборат эди?

7. Амир Темур ва темурийларнинг маданий сиёсатида меъморчиликнинг ўрни ва аҳамияти.

8. Ўзбек адабиёти равнақида Навоий, Бобурларнинг роли.

9. Камолиддин Беҳзод ижодининг тасвирий санъат ривожига аҳамияти.

10. Улугбек илмий мактабининг ютуқлари ва унинг жаҳон фани учун аҳамияти нимада?

Ўзбекистон тарихи: Янги нигоҳ. (Жадидлар ҳаракатидан Миллий мустақилликка қадар). -Т., 1998.

11. Амир Темур ва темурийлар даври маданий меросини тиклаш юзасидан қандай

тадбирлар амалга оширилмоқда?

12. Амир Темур ва темурийлар даври маданиятининг асосий омиллари ҳақида гапириб беринг.

Хонликлар ва Чор Россияси истилоси даврида Ўзбек халқи маданияти

Таянч тушунчалар:

Шайбонийнома, Зафарнома, Аштархонийлар, Манғитлар, работлар, карвонсаройлар, бошланғич мактаблар, рус-тузем мактаби, янги усул мактаблари, Ғаспирали, меъморчилик, тарихнавислик, жадидчилик

Мавзу бўйича такрорлаш учун саволлар

1. XVI-XVII асрларда Мовароуннаҳрда кечган маданий жараёнларни умумий изоҳланг.

2. XVI-XVII асрларда яратилган қандай санъат асарлари ва меъморчилик ёдгорликларини биласиз?

3. XVII асрнинг биринчи ярмида Мовароуннаҳрда рўй берган маданий таназзулнинг сабаблари нимада?

4. XVIII-XIX асрларда адабиёт ва санъатга оид қандай йирик асарлар яратилган?

5. XVIII-XIX асрларда Хива, Қўқон ва Бухорода барпо этилган меъморчилик обидаларидан қайсиларини биласиз?

6. Чоризм томонидан Туркистонни забт этилиши маданий ҳаётга қандай таъсир қилди?

7. Туркистон маънавий ҳаётида жади́дчиликни тутган ўрни ҳақида гапириб беринг қандай ўрин тутди?

8. Жади́дчилик Туркистонда миллий маданиятни тиклашда қандай ўрин тутди?

9. Туркистон ўлкасига жаҳон маданиятининг таъсири ҳақида сўзлаб беринг.

10. Бухоро амирлигидаги маданий ҳаётнинг ўзига хос жиҳатларини гапириб беринг.

Советлар ҳукмронлиги даврида Ўзбекистон маданияти Таянч тушунчалар:

Бошланғич диний мактаб, мадраса, янги усул мактаблари, рус-тузем мактаблари, гимназия, черков, труппа, большевиклар, «маданий инқилоб», янги иқтисодий-сиёсат, ҳукмрон мафкура, тоталитар тузум, «синфийлик», қатағон сиёсати, «Чигатой гурунги», «социалистик реализм», пролетар адабиёти, «ривожланган социализм», «совет маданияти», «қайта куриш», дoston, ошкоралик, миллий маданият.

Мавзу бўйича такрорлаш учун саволлар

1. XX асрнинг бошларида ўзбек адабиёти ва санъатида қандай ўзгаришлар содир бўлди?

2. XX аср бошларида Туркистонда таълим тизими билан боғлиқ ишлар ҳақида гапириб беринг.

3. XX аср бошларида Туркистонда вақтли напш органлари ҳақида нималар биласиз?

4. Советларнинг «Маданий инқилоб» сиёсатининг моҳияти нимадан иборат эди.

5. Ҳукмрон партиянинг «Дин халқ учун афюндир» деган сиёсатининг моҳиятини тушунтириб беринг.

6. XX асрнинг 20-йиллари бошларида Хоразм ва Бухоро халқ республикаларида маориф ва маданиятга бўлган муносабат қандай эди?

7. Советлар ҳукмронлиги даврида миллий маданиятнинг аҳволи қандай эди?

8. Қатағонлик сиёсати ўзбек адабиёти ва миллий санъатига қандай салбий таъсир кўрсатди?

9. Жадиличлик Туркистонда миллий маданиятни тиклашда қандай ўрин тутди?

10. «Қайта қуриш» сиёсати миллий маданият ва санъатга қандай таъсир кўрсатди?

11. «Социалистик реализм» деганда нимани тушунасиз?

12. «Ривожланган социализм» даврида ўзбек адабиёти ва миллий санъати қандай аҳволда эди?

Мустақиллик ва Ўзбекистонда маданий тараққиёт

Таянч тушунчалар:

Мустақиллик, фуқаролик жамияти, миллий истиқлол маданияти, маънавий-маърифий ислоҳат, устувор йўналиш, маънавият ва маърифат маркази, миллий ғоя, миллий-маданий марказ, истиқлол мафкураси, комил инсон, ҳуқуқий инсонпарвар жамият, Кадрлар тайёрлаш миллий дастури, Таълим тўғрисидаги қонун, маънавий ҳаёт, маданий ҳаёт.

Мавзунинг такрорлаш учун саволлар

1. Мустақиллик шароитида миллий маданиятлар ривожланишининг ижтимоий-сиёсий омилларини таҳлил этинг.

2. Маданий юксалишнинг ҳозирги босқичи хусусияти нимада?

3. Мамлакатимизда амалга оширилаётган маънавий-маърифий ислоҳатларнинг моҳияти ва зарурлигини тушунтириб беринг.

4. Мустақил Ўзбекистонда кўп миллатли халқларнинг маданий тараққиёти ҳақида гапириб беринг.

5. “Таълим тўғрисида”ги қонуннинг ва “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури”нинг мазмун моҳиятини тушунтириб беринг.

6. Маънавий-маърифий ислоҳатларнинг амалга оширишнинг асосий йўллари айтиб беринг.

7. “Таълим тўғрисида”ги қонун ва “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури”нинг маданий-маърифий ислоҳатларни амалга оширишдаги аҳамиятини тушунтириб беринг.

8. Мустақиллик йилларида театр ва санъатнинг ривожи ҳақида сўзлаб беринг.

9. Истиқлол йилларида маданий обидаларнинг қайтадан гуллаб яшнаётганлиги хусусида гапириб беринг.

10. Маданий тараққиётда миллий-маданий марказларнинг ўрни ва роли ҳақида айтиб беринг.

11. Маданий-маърифий ислохатлар жараёнида миллий меросимизга бўлган муносабат мезонларини айтиб беринг.

12. Маданий тараққиётда миллий ва умумбашарий қадриятларнинг уйғунлигини тушунтириб беринг.

13. Маданий-маърифий ислохатларнинг комил инсон тарбиясидаги ўрни ва роли ҳақида гапириб беринг.

“МАДАНИЯТШУНОСЛИК” ФАНИНИНГ БАҲОЛАШ ТУРЛАРИ ВА ШАКЛЛАРИ

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2009 йил 7 августдаги 276-сонли Талабалар билимини назорат қилиш ва баҳолашнинг рейтинг тизими тўғрисидаги Низомни амалиётга жорий этиш ҳақида буйруғи ва Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2009 йил 11 июндаги 204-сонли буйруғи билан тасдиқланган «Олий таълим муассасаларида талабалар билимини назорат қилиш ва баҳолашнинг рейтинг тизими тўғрисида» ги Низомга асосан “Маданиятшунослик» фани бўйича талабалар билимини баҳолаш мезонлари.

Баҳолашнинг турлари ва шакллари (1-семестр).

Маъруза-14 соат

Семинар -22-соат

Жорий баҳолаш -35 балл.

Жами: 11та семинар машғулоту учун мин.балл 1.7 ; мах 3.1.

№	Мавзулар	Балл	Баҳо	Мезонлар
I	Маданиятшунослик фанининг предмети ва вазифалари Маданият тушунчасининг талқини.	2.7-3.1	Аъло	Маданиятшунослик фанининг предмети. Шахс ва жамият ҳаётида маданий тараққиёт масалаларини ўрганишнинг зарурлиги. Фанининг мақсади, тадқиқот объекти ва вазифаси. Маданиятшуносликнинг ижтимоий фанлар тизимида тутган ўрни, ўзига хослиги ва амалий аҳамияти. Маданият тушунчасининг талқини. Маданият тушунчасининг ўзига хусусиятлари. Қадимги ва ўрта асрлар фанида Маданият тушунчасининг таърифи. Янги давр фалсафасида Маданият тушунчаси. Ҳозирги замон илмида маданиятнинг талқини. Маданият ижтимоий ҳодиса сифатида. Моддий ва маънавий маданият. Маънавий маданиятнинг таркибий тузилиши. Маданиятшунослик фанининг тадқиқот манбаи. Маданиятшунослик фанининг бўлимлари. Маданият — жамиятнинг маҳсули, ижтимоий ҳаётнинг энг муҳим жабҳаларидан биридир. Мураккаб ижтимоий воқелик сифатида маданиятнинг ўзига хос хусусияти: инсониятнинг меҳнати ва билимларини ўзига сингдириб олиши, сақлаши ва доимий бойитиб

			бориши. Маданият ижтимоий ҳаётнинг ворислиги, кадриятларини тўплаш ва уларни келгуси авлодларга етказиб бериши билан боғлиқ бўлган жиҳатлар. Умумбашарий бирлик. Тарих ва маданият типларининг минтақалаштирилиши. Маданият ва цивилизация. Жаҳон халклари маданиятидаги ўзига хослик ва умумийлик. Маданиятлар мулоқоти. Шарқ ва Ғарб маданиятларининг бир-бирига таъсири.
	2.2-2.6	Яхши	Маданиятшунослик фанининг предмети Шахс ва жамият ҳаётида маданий тараққиёт масалаларини ўрганишнинг зарурлиги. Фаннинг мақсади, тадқиқот объекти ва вазифаси. Маданиятшуносликнинг ижтимоий фанлар тизимида тутган ўрни, ўзига хослиги ва амалий аҳамияти. Маданият тушунчасининг талқини. Маданият тушунчасининг ўзига хусусиятлари. Ҳозирги замон илмида Маданиятнинг ўрни. Маданият ижтимоий ходиса сифатида. Мураккаб ижтимоий воқеалик сифатида маданиятнинг ўзига хос хусусияти: инсониятнинг меҳнати ва билимларини ўзига сингдириб олиши, сақлаши ва доимий бойитиб бориши. Маданият ижтимоий ҳаётнинг ворислиги, кадриятларини тўплаш ва уларни келгуси авлодларга етказиб бериши

				билан боғлиқ бўлган жиҳатлар. Умумбашарий бирлик. Тарих ва маданият типларининг минтақалаштирилиши. Маданият ва цивилизация.
		1.7-2.1	Қоникарли	Маданиятшунослик фанининг предмети Фаннинг мақсади, тадқиқот объекти ва вазифаси. Маданиятшуносликнинг ижтимоий фанлар тизимида тутган ўрни, ўзига хослиги ва амалий аҳамияти Маданият тушунчасининг талкини. Қадимги ва ўрта асрлар фанида Маданият тушунчасининг таърифи. Янги давр фалсафасида Маданият тушунчаси.
		0-1.6	Қоникарсиз	-
2	Маданий ва маънавий мерос Мустақиллик шароитида ўзбек миллий маданиятини ривожлантиришни нг назарий асослари	2.7-3.1	Аъло	Ворислик-маданий тараққиётнинг муҳим қонуни. Тарихий изчиллик ва маданий мерос. Моддий ва маънавий маданиятда ўзига хослик ва давомийлик. Маданият ва миллий қадриятлар. Миллий қадриятлар ва шахс маънавияти. Унинг шаклланиш босқичлари ва воситалари. Миллий ва умуминсоний қадриятлар. Иқтисодий ва техника тараққиётининг ҳозирги босқичида қадриятларнинг аҳамияти. Маданият ва оммавий коммуникация воситалари. Ҳозирги давр маданиятида: касбий, халқ, юксак санъат элитар ва оммавий маданият. Мустақиллик ва маънавият. Маънавий ва маданий омиллар давлат сиёсатининг устувор йўналиши эканлиги. Маданиятни ривожлантиришнинг иқтисодий, ижтимоий, сиёсий, мафкуравий

			асослари. Маърифат-жамият тараққиётининг асоси. Уни муқаррар ҳалокатдан қутқариб қоладиган ягона куч. Мустақиллик шароитида маданиятни ривожлантиришнинг асосий тамойиллари: илмийлик, ҳаққонийлик, тарихийлик, давомийлик, халқчиллик. Маданиятда миллийлик ва умуминсонийлик. Маданият ва демократия. Маданият ва сиёсат. Маданият ва эркинлик. Маънавий муҳит: миллатлараро муносабатлар ва маданият. Миллий истиқлол ғояси ва маънавиятнинг уйғунлиги.
	2.2-2.6	Яхши	Миллий ва умуминсоний кадриятлар. Иқтисодий ва техника тараққиётининг ҳозирги босқичида кадриятларнинг аҳамияти. Маданият ва оммавий коммуникация воситалари. Ҳозирги давр маданиятида: касбий, халқ, юксак санъат элитар ва оммавий маданият. Мустақиллик ва маънавият. Маънавий ва маданий омиллар давлат сиёсатининг устувор йўналиши эканлиги. Маданиятни ривожлантиришнинг иқтисодий, ижтимоий, сиёсий, мафкуравий асослари. Маърифат-жамият тараққиётининг асоси. Уни муқаррар ҳалокатдан қутқариб қоладиган ягона куч. Мустақиллик шароитида маданиятни ривожлантиришнинг асосий тамойиллари: илмийлик, ҳаққонийлик, тарихийлик, давомийлик, халқчиллик.
	1.7-2.1	Қоникарли	Маърифат-жамият тараққиётининг асоси. Уни муқаррар ҳалокатдан

				кутқариб қоладиган ягона куч. Мустақиллик шароитида маданиятнинг ривожлантиришнинг асосий тамойиллари: илмийлик, ҳаққонийлик, тарихийлик, давомийлик, халқчиллик. Маданиятда миллийлик ва умуминсонийлик. Маданият ва демократия. Маданият ва сиёсат. Маданият ва эркинлик. Маънавий муҳит: миллатлараро муносабатлар ва маданият. Миллий истиклол ғояси ва маънавиятнинг уйғунлиги.
		0-1.6	Қоникарсиз	-
3	Анъанавий маданият	2.7-3.1	Аъло	Қадимги Шарқ маданиятининг тарихий ва даврий чегаралари. Маданиятнинг энг қадимги ўчоғи-Қадимги Месопотамия маданияти. Ёзма илмий ва санъатга оид ёдгорликлар (миххат, зиккурат, математика ва астрономия, Гилгамиш ҳақидаги достон) Жаҳон маданиятида Месопотамия маданиятининг ўрни ва аҳамияти. Қадимги Миср маданиятининг шаклланиш даври. Миср маданиятида дин ва эътиқод. Қадимги Ҳиндистон маданияти. Қадимги ҳиндларда диний ва илмий дунёқараш. Ҳиндистон цивилизациясининг ошқоралиги ва бошқа халқлар маданиятларига таъсири. Қадимги Хитой цивилизацияси вужудга келиши. Хитой маданий дунёси. Буюк Хитой девори. Буюк ипак йўли. Хитой маданиятининг қўшни

				халқларга таъсири. Қадимги маданиятнинг чўққиси бўлмиш Антик маданиятнинг жаҳон маданиятидаги ўрни. Қадимги юнон цивилизациясининг шаклланиши ва ривожланиш босқичлари. Антик маданиятда янги шаклдаги (илмий мантиқ) фикрлашнинг вужудга келиши. Республика ва Империя даври маданияти. Томошалар ва диний эътиқодлар. Қадимги Римликларнинг ҳарбий санъати. Рим ҳукуқи. Римликларнинг муҳандислик иншоотлари. Ҳайкалтарошлик, меъморчилик.
		2.2-2.6	Яхши	Қадимги Шарқ маданиятининг тарихий ва даврий чегаралари. Маданиятнинг энг қадимги ўчоғи-Қадимги Месопотамия маданияти. Қадимги Миср маданиятининг шаклланиш даври. Миср маданиятида дин ва эътиқод. Қадимги Ҳиндистон маданияти. Қадимги ҳиндларда диний ва илмий дунёқараш. Ҳиндистон цивилизациясининг ошқоралиги^ ва бошқа халқлар маданиятларига таъсири. Қадимги Хитой цивилизацияси вужудга келиши. Хитой маданий дунёси. Буюк Хитой девори. Буюк ипак йўли. Хитой маданиятининг қўшни халқларга таъсири. Қадимги маданиятнинг

				чўққиси бўлмиш Антик маданиятнинг жаҳон маданиятидаги ўрни.. Томошалар ва диний эътиқодлар. Қадимги Римликларнинг ҳарбий санъати.
		1.7-2.1	Қоникарли	Маданиятнинг энг қадимги ўчоғи-Қадимги Месопотамия маданияти. Қадимги Миср маданиятининг шаклланиш даври. Миср маданиятида дин ва эътиқод. Қадимги Ҳиндистон маданияти. Қадимги Хитой цивилизацияси вужудга келиши. Хитой маданиятининг қўшни халқларга таъсири. Қадимги маданиятнинг чўққиси бўлмиш Антик маданиятнинг жаҳон маданиятидаги ўрни. Қадимги Римликларнинг ҳарбий санъати. Римликларнинг муҳандислик иншоотлари.
		0-1.6	Қоникарсиз	—
4	Маданиятшунослик ва диний маданият	2.7-3.1	Аъло	Қуръон ва шарият асослари. Тасаввуф. Ислом маданиятининг бадий хусусиятлари. Китоб ва каллиграфия. Китоб безаш санъати. Ўрта аср миниатюра мактаблари. Биноларга декоратив безак ишлаш. Масжидлар ва макбаралар. Қалъа ва саройлар. Шаҳар маданиятининг шаклланиши. Илмий билимларнинг ривож. Ўрта асрларда Европа халқлари маданиятининг шаклланиши. Европа ўрта асрлар маданиятининг манбаи: антик маданият, христианлик, мусулмон шарқи. Ўрта асрлар Европа маданиятининг табақа-

			манфаатчилик хусусияти. Каролинг уйғониш даври. Ўрта аср маданияти. Рицарлик ва роҳиблик ҳаёт тарзи сифатида. Византия маданияти. Роман санъати. Черков ва ибодатхоналар. Эҳромлар ва қўрғонлар. Готика. Шаҳар маданиятининг ривожланиши. Университет илмининг вужудга келиши. Географик кашфиётлар ва денгиз йўлининг кашф қилиниши. Техника ютуқлари. Европа ва Шарқ маданиятлараро алоқалар.
2.2-2.6	Яхши		Қуръон ва шариат асослари. Тасаввуф. Ислом маданиятининг бадий хусусиятлари. Китоб ва каллиграфия. Китоб безаш санъати. Ўрта аср миниатюра мактаблари. Биноларга декоратив безак ишлаш. Масжидлар ва мақбаралар. Қалъа ва саройлар. Шаҳар маданиятининг шаклланиши. Ўрта асрлар Европа маданиятининг табақаманфаатчилик хусусияти. Каролинг уйғониш даври. Ўрта аср маданияти. Рицарлик ва роҳиблик ҳаёт тарзи сифатида Византия маданияти. Роман санъати. Черков ва ибодатхоналар. Эҳромлар ва қўрғонлар. Готика. Илмий билимларнинг ривож.
1.7-2.1	Қоникарли		Ўрта асрларда Европа халқлари маданиятининг шаклланиши. Европа ўрта асрлар маданиятининг манбаи: антик маданият, христианлик, мусулмон шарқи. Ўрта асрлар Европа маданиятининг табақаманфаатчилик хусусияти.
0-1.6	Қоникарсиз		—

5	Техноген маданият: унинг моҳияти. (XVII-XX асрлар)	2.7-3.1	Аъло	Европада Уйғониш даври маданиятининг ривож ва антик анъаналарнинг тикланиши. Гуманизм. Санъатнинг ижтимоий аҳамияти. Италия ва шимоллий-ғарбий Европада уйғониш даври маданияти ривожланишининг ўзига хослиги. Янги инсон идеалининг шаклланиши. Италия адабиёти ва санъати. Реформация, китоб нашр этиш, миллий ёзувларнинг тарқалиши. Илмий техник инқилоб ва XX аср цивилизацияси. Аграр индустриал ҳамда замонавий ахборот-компьютер босқичлари. Тараққиётнинг интернационаллашувида телекоммуникация воситалари. Илмий ва бадиий маданият уйғунлиги. Маърифий таълимда умуминсоний кадриятларнинг аҳамияти. Маданий ривожланишининг умумжаҳон ўн йиллиги. (1988-1997йиллар) ЮНЕСКО дастури. Ўзбекистонда маданий меросни муҳофаза қилишга оид тадбирлар. Умумжаҳон ворислиги концепцияси. ^Буюк ипак йўли^ халқаро лойиҳаси. Ўзбекистон маданият жамғармасининг фаолияти. Ўзбекистонда ҳозирги маданий ривожланишнинг ўзига хос хусусиятлари.
		2.2-2.6	Яхши	Уйғониш даврида Европа маданияти. Италия ва

			шимолӣ-ғарбий Европада уйғониш даври маданияти ривожланишининг ўзига хослиги. Янги инсон идеалининг шаклланиши. Италия адабиёти ва санъати. Реформация, китоб нашр этиш, миллий ёзувларнинг тарқалиши. Илмий техник инқилоб ва XX аср цивилизацияси. Маданий ривожланишининг умумжаҳон ўн йиллиги. (1988-1997 йиллар) ЮНЕСКО дастури. Ўзбекистонда маданий меросни муҳофаза қилишга оид тадбирлар. Умумжаҳон ворислиги концепцияси. Буюк ипак йўли халқаро лойиҳаси. Ўзбекистон маданият жамғармасининг фаолияти. Ўзбекистонда ҳозирги маданий ривожланишнинг ўзига хос хусусиятлари.
	1.7-2.1	Қоникарли	Уйғониш даврида Европа маданияти. Реформация, китоб нашр этиш, миллий ёзувларнинг тарқалиши. Илмий техник инқилоб ва XX аср цивилизацияси. Маданий ривожланишининг умумжаҳон ўн йиллиги. (1988-1997 йиллар) ЮНЕСКО дастури. Ўзбекистонда маданий меросни муҳофаза қилишга оид тадбирлар. Умумжаҳон ворислиги концепцияси. Буюк ипак йўли халқаро лойиҳаси. Ўзбекистонда ҳозирги маданий ривожланишнинг ўзига хос хусусиятлари. Ўзбекистон

				маданият жамғармасының фаолияти.
		0-1.6	Қоникарсиз	—
6	Урта Осиё халқларининг қадимги маданияти	2.7-3.1	Аъло	Урта Осиёда ибтидоий жамоа тузуми. Тош даври ёдгорликлари. Урта Осиё маданияти таркибида турли хил маданий жараёнларнинг вужудга келиши (Ўтрок, зироаткор ва қўчманчи чорвадор халқлар) Илк давр шаҳар маданиятнинг вужудга келиши. Хоразм ва Бактрия: диний эътиқодлар, зардуштийлик ва Авесто. Эллин маданиятининг Шарққа кириб келиши. Юнон-Бактрия подшолиги маданий ёдгорликлари. Парфия давлатининг қўшни давлатлар билан маданий алоқалари. Мил.ав. III-II асрларда Қанғ ва Дован давлатлари маданияти. Кушонлар даври маданияти. Буддизм ёдгорликлари. Амалий санъат. “Буюк ипак йўли” - Ғарб ва Шарқ халқлари ўртасидаги маданий қўприк. Қадимги Хоразм маданияти. Меъморчилик ва тасвирий санъат. Халқ оғзаки ижоди ва ёзувининг пайдо бўлиши.
		2.2-2.6	Яхши	Тош даври ёдгорликлари. Урта Осиё маданияти таркибида турли хил маданий жараёнларнинг вужудга келиши. Илк давр шаҳар маданиятнинг вужудга келиши. Хоразм ва Бактрия: диний эътиқодлар, зардуштийлик ва Авесто. Эллин маданиятининг Шарққа кириб келиши. Мил.ав. III-II асрларда Қанғ ва Дован давлатлари

				маданияти. Парфия давлатининг қўшни давлатлар билан маданий алоқалари.
		1.7-2.1	Қоникарли	Урта Осиёда ибтидоий жамоа тузуми. Тош даври ёдгорликлари. Урта Осиё маданияти таркибида турли хил маданий жараёнларнинг вужудга келиши (Утрок, зироаткор ва қўчманчи чорвадор халқлар) Илк давр шаҳар маданиятнинг вужудга келиши. Хоразм ва Бактрия: диний эътиқодлар, зардуштийлик ва Авесто.
		0-1.6	Қоникарсиз	—
7	Ўрта Осиё халқларининг V- VIII асрлардаги маданий ҳаёти	2.7-3.1	Аъло	Илк ўрта асрларда Мовароуннаҳрда таркиб топган ижтимоий-маданий муносабатлар. Янги услубдаги шаҳар қалъаларининг юзага келиши ва маданий ҳаёт. Эфталийлар даври маданияти. Турк хоқонлиги. Турк хоқонлиги даври маданияти. Ёдномалар қадимги туркий қабилалар, бирлашмаларининг маданияти сифатида. Битиктошлар. Тасвирий санъат. Турк хоқонлиги даврида қўшиқчилик-му- сика санъати. Мотам маросимлари. Ёзув маданияти. Араб истилоси даврида маданий ҳаёт. Маданий-тарихий ёдгорликларнинг талон- тарож қилиниши. Наршахийнинг “Бухоро тарихи”, Херман Вамберининг “Бухоро ёхуд Мовароуннаҳр тарихи” асарлари. Ислоом, “Қуръон” ва маданият “Хадис”лар миллий маданиятнинг муҳим омилларидан бири

				эканлиги. Ислон дини ва миллий кадриятлар, урф-одатлар.
		2.2-2.6	Яхши	Эфталийлар даври маданияти. Турк хоқонлиги. Турк хоқонлиги даври маданияти. Ёдномалар қадимги туркий қабилалар, бирлашмаларининг маданияти сифатида. Битиктошлар. Тасвирий санъат. Турк хоқонлиги даврида қўшиқчилик-мусика санъати. Мотам маросимлари. Ёзув маданияти. Араб истилоси даврида маданий ҳаёт. Маданий-тарихий ёдгорликларнинг талон-тарож қилиниши. Наршахийнинг “Бухоро тарихи”, Херман Вамберининг “Бухоро ёхуд Мовороуннахр тарихи” асарлари. Ислон, “Қуръон” ва маданият “Ҳадис”лар миллий маданиятнинг муҳим омилларидан бири эканлиги.
		1.7-2.1	Қоникарли	Илк ўрта асрларда мамлакатимизда таркиб топган ижтимоий-маданий муносабатлар. Янги услубдаги шаҳар қалъаларининг юзага келиши ва маданий ҳаёт Эфталийлар даври маданияти. Турк хоқонлиги. Турк хоқонлиги даври маданияти. Ёдномалар қадимги туркий қабилалар, бирлашмаларининг маданияти сифатида. Битиктошлар.
		0-1.6	Қоникарсиз	—
8	Шарқ уйғониш даври маданияти	2.7-3.1	Аъло	Марказий Осиё Ренессанси. Мовороуннахрда ислон маданиятининг шаклланиши. Бағдод ва

			бошқа маданият марказлари билан Мовароуннахр шаҳарларининг алоқалари. Маъмун академияси. Ўрта Осиё санъатида араб халифалиги ва маҳаллий маданий оқимларнинг ўзаро синтези-жараённинг кучайиши. Табиий, фалсафий-ахлоқий ва диний-тасаввуфий фанларининг тараккий қилиши. Ал-Хоразмий, Форобий, Аҳмад Фарғоний, Беруний, Ибн Сино, Рудакий, Дақиқий, Фирдавсий, Махмуд Қошғарий, Юсуф Хос Ҳожиб, Исмоил Бухорий, Исо Термизий, Боязид Бистомий, Мансур Халлож, Аҳмад Яссавий, Нажмиддин Кубро каби алломаларнинг қарашлари ва уларнинг жаҳон илм-фанида тутган ўрни. Меъморчилик ва тасвирий санъатдаги услубий ўзгаришлар: мадраса, масжид, макбара-хонақоҳлар, қарвонсарой, работ, тим каби маиший савдо ҳамда муҳофаза қилинишлари ва уларнинг услублари. Шарқ Уйғониш даври маданиятининг жаҳон цивилизациясида тутган ўрни. Бухородаги Сомонийлар макбараси. Тимдаги Араб Ота макбараси, Кармана шаҳри яқинидаги Работи Малик, Термиздаги Ҳаким ат-Термизий, Султон Саодат, Самарқандаги Шохи Зинда ансамбли. Амалий санъатнинг кулолчилик, туқувчилик сингари шакллари ривожланиши.
	2.2-2.6	Яхши	Марказий Осиё Ренессанси. Ал-Хоразмий,

				Форобий, Ахмад Фарғоний, Беруний, Ибн Сино, Рудакий, Дақикий, Фирдавсий, Маҳмуд Қошғарий, Юсуф Хос Ҳожиб, Исмоил Бухорий, Исо Термизий, Боязид Бистомий, Мансур Халлож, Ахмад Яссавий, Нажмиддин Кубро каби алломаларнинг қарашлари ва уларнинг жаҳон илм-фанида тутган ўрни. Шарқ Уйғониш даври маданиятининг жаҳон цивилизациясида тутган ўрни. Бухородаги Сомонийлар макбараси. Тимдаги Араб Ота макбараси, Кармана шаҳри яқинидаги Работи Малик, Термиздаги Ҳаким ат-Термизий, Сулгон Саодат, Самаркандаги Шохӣ Зинда ансамбли.
		1.7-2.1	Қоникарли	Марказий Осиё Реннессанси. Ал-Хоразмий, Форобий, Ахмад Фарғоний, Беруний, Ибн Сино, Рудакий, Дақикий, Фирдавсий, Маҳмуд Қошғарий, Юсуф Хос Ҳожиб, Исмоил Бухорий, Исо Термизий, Боязид Бистомий, Мансур Халлож, Ахмад Яссавий, Нажмиддин Кубро каби алломаларнинг қарашлари ва уларнинг жаҳон илм-фанида тутган ўрни. Шарқ Уйғониш даври маданиятининг жаҳон цивилизациясида тутган ўрни. Бухородаги Сомонийлар макбараси.
		0-1.6	Қоникарсиз	—
9	Амир Темур ва темурийлар даври маданияти (XIV асрнинг 2-ярми XV аср)	2.7-3.1	Аъло	Амир Темур барпо этган марказлашган давлатдаги маданий ҳаёт. Маданиятни ривожлантиришга Амир Темурнинг давлатчилик нуқтаи назаридан эътибор

			бериши. Самарқанд ва Ҳиротдаги маданий муҳит. XIV аср охири XV асрда Мовароуннаҳрда қурилган меъморий обидалар. Меъморий декорда рангли сопол қопламаларнинг қўлланилиши. Ғури Амир, Оксарой, Бибихоним, Шоҳи Зиндаги меъморий қурилишлар, боғ ва қўшқ саройлар, Регистон ансамбли, Бухоро ва Ғиждувондаги масжид ва мадрасалар. Улуғбек расадхонаси. Улуғбек академиясининг фаолияти. Темурийлар давридаги илм-фан ва адабиёт. Тасвирий санъат ривож. Самарқанд ва Ҳирот мактаблари. Маданий муҳит. Нақшбандийлик тариқати. Ҳўжа Аҳрор, Жомий, Навоий, Шарафиддин Али Яздий, Низомиддин Шомий, Ғиёсиддин Али, Ибн Арабшох, Абдураззоқ Самарқандий, Мирхонд, Хондамирнинг тарихий асарлари. Амир Темур ва темурийлар маданиятининг Ўрта Осиё ва жаҳонда тутган ўрни.
	2.2-2.6	Яхши	Амир Темур барпо этган марказлашган давлатдаги маданий ҳаёт. Самарқанд ва Ҳиротдаги маданий муҳит. XIV аср охири XV асрда Мовароуннаҳрда қурилган меъморий обидалар. Оксарой, Бибихоним, Шоҳи Зиндаги меъморий қурилишлар, боғ ва қўшқ саройлар, Регистон ансамбли, Бухоро ва Ғиждувондаги масжид ва мадрасалар. Улуғбек расадхонаси. Улуғбек академиясининг фаолияти. Темурийлар давридаги илм-

				фан ва адабиёт. Тасвирий санъат ривож. Самарқанд ва Ҳирот мактаблари. Маданий муҳит Нақшбандийлик тариқати. Хўжа Аҳрор, Жомий, Навоий, Шарафиддин Али Яздий, Низомиддин Шомий. Амир Темур ва темурийлар маданиятининг Ўрта Осиё ва жаҳонда тугган ўрни.
		1.7-2.1	Қоникарли	Амир Темур барпо этган марказлашган давлатдаги маданий-маиший ҳаёт. Самарқанд ва Ҳиротдаги маданий муҳит. Улуғбек расадхонаси. Улуғбек академиясининг фаолияти. Темурийлар давридаги илм-фан ва адабиёт. Жомий, Навоий, Шарафиддин Али Яздий, Низомиддин Шомий. Амир Темур ва темурийлар маданиятининг Ўрта Осиё ва жаҳонда тугган ўрни.
		0-1.6	Қоникарсиз	–
10	Ўрта Осиё халқларининг хонликлар ва Чор Россияси ҳукмронлиги давридаги маданий ҳаёти. Советлар ҳукмронлиги даврида Ўзбекистоннинг маданий ҳаёти	2.7-3.1	Аъло	XVI-XVII асрлар меъморичилиги анъаналари. Янгича ривожлантирилган архитектура ансамблларнинг аралаш жойлашувидаги монументал қурилишлар. Хаттотлик ва китоб миниатюра мактаблари. XVIII-XIX асрларда Бухоро, Хива ва Қўқонда маданий ҳаёт. Хонликларда маданият ривожланишининг ўзига хослиги: Хивада яхлит меъмориал ансамблларнинг қурилиши. Бухоро ва Қўқон меъморий ёдгорликлари. Хива ва Қўқон хонликларида адабий муҳит. Бухоро амирилигида

				заргарлик устахоналари ва савдо сотик. Чор Россиясининг Ўрта Осиёни босиб олиши ва Европа маданиятининг кириб келиши. Туркистон шаҳарларида Европа меъморий услуги асосида янги архитектуранинг шаклланиши. Европа услубидаги ўзбек театрларининг пайдо бўлиши. Маърифатпарвар адабиёт намоёндалари: Муқимий, Фурқат, Завқий, А.Дониш. Таълим тизими. Туркистонда жадиличлик ҳаракати. Жадиличликнинг маърифий ва сиёсий аҳамияти. Жадиждар мактаблари. Адабиёт ва театр. XX асрнинг 20-40 йилларида Ўзбекистонда маданий ҳаёт. “Маданий инқилоб”нинг миллий руҳият, миллий маънавият ва миллий маданиятга салбий таъсири. Тарихий мерос, миллий, диний қадрият ва анъаналарнинг инкор этилиши. Чўлпон, Фитрат, А.Қодирий ижоди-уйғок миллий маънавият рамзи. Маданий ёдгорликларни муҳофаза этиш, тарихий меросни ўрганиш, анъанавий санъат турларини ривожлантириш учун кураш. Алифбо ислохотлари. Иккинчи жаҳон уруши йилларида маданият. Адабиёт ва санъатда уруш мавзуси. Ўзбекистонга эвакуация қилинган ижодий жамоалар фаолияти. Ўзбекистон Фан-
--	--	--	--	---

			лар Академиясининг ташкил топиши (1943й.). 50-80-йилларда фан, тасвирий санъат ва меъморчилик. Адабиёт, кино, мусика ва театр. Бадий ижодда миллий рамзларнинг, миллат озодлиги туйғуларнинг кучайиши.
	2.2-2.6	Яхши	XVI-XVII асрлар меъморчилиги анъаналари. XVIII-XIX асрларда Бухоро, Хива ва Қўконда маданий ҳаёт. Хонликларда маданият ривожланишининг ўзига хослиги: Хивада яхлит меъмориал ансамблларнинг қурилиши. Бухоро ва Қўкон меъморий ёдгорликлари. Хива ва Қўкон хонликларида адабий муҳит. Бухоро амирлигида заргарлик устоналари ва савдо сотик. Таълим тизими. Туркистонда жадидчилик ҳаракати. Жадидчиликнинг маърифий ва сиёсий аҳамияти. Жадидлар мактаблари. Адабиёт ва театр. Миллий театрлар шаклланишида татар ва озарбайжон санъаткорлари билан ҳамкорлик. М.Бехбудий, Тавалло, Фитратнинг драматик асарлари. Иккинчи жаҳон уруши йиларида маданият. Адабиёт ва санъатда уруш мавзуси. Ўзбекистонга эвакуация қилинган ижодий жамоалар фаолияти. Ўзбекистон Фанлар Академиясининг ташкил топиши (1943й.). 50-80-йилларда фан, тасвирий санъат ва меъморчилик. Адабиёт, кино, мусика ва

				театр. Бадий ижодда миллий рамзларнинг, миллат озодлиги туйғуларнинг кучайиши.
		1.7-2.1	Қоникарли	XVI-XVII асрлар меъморчилиги аънагалари. XVIII-XIX асрларда Бухоро, Хива ва Қўқонда маданий ҳаёт. Хонликларда маданият ривожланишининг ўзига хослиги: Хивада яхлит меъмориал ансамблларнинг қурилиши. Бухоро ва Қўқон меъморий ёдгорликлари. Таълим тизими. Туркистонда жадиदчилик ҳаракати. Адабиёт ва театр. Миллий театрлар шаклланишида татар ва озарбайжон санъаткорлари билан ҳамкорлик. Ўзбекистон Фанлар Академиясининг ташкил топиши (1943й.). 50-80-йилларда фан, тасвирий санъат ва меъморчилик.
		0-1.6	Қоникарсиз	—
11	Миллий истиқлол ва Ўзбекистонда маданий тараққиёт	2.7-3.1	Аъло	Миллий истиқлол ва маданият. Миллий уйғониш ва миллий онг. Маданий муассасалар фаолиятининг янгича ташкил этилиши ва миллий маданий ворислик муаммолари. Маданият жабҳасидаги ислохотлар. Унда давлатнинг тутган ўрни ва вазифалари. Маънавият ва маърифат жамоатчиликлари маркази. Олтин мерос жамғармасининг миллий маданият раънақи, миллатлараро маданиятлар мулоқотини ривожлантириш, комил инсонни

			шакллантиришдаги роли. Бозор муносабатларига ўтиш даврида маданий муассасалар фаолияти, маданий хизмат кўрсатиш шакллари ва йўллари. Ҳозирги шароитда адабиёт, тасвирий санъат, меъморчилик, театр, кино ва телевидениенинг ривожланиши. Уларнинг миллий қадриятларни тиклаш, миллий ғоя ва миллий мафқурани шакллантиришдаги роли. “Таълим тўғрисида”ги қонун ва “Қадрлар тайёрлаш миллий дастури”нинг моҳияти ва маънавий-маърифий ислохотлар. Миллий маданият раънақида миллий маданий марказлар ва халқаро маданий алоқаларнинг ўрни ва аҳамияти. Ўзбекистоннинг жаҳон цивилизацияси билан алоқалари.
	2.2-2.6	Яхши	Миллий уйғониш ва миллий онг. Маданий муассасалар фаолиятининг янгича ташкил этилиши ва миллий маданий ворислик муаммолари. Маданият жабҳасидаги ислохотлар. Унда давлатнинг тутган ўрни ва вазифалари. Маънавият ва маърифат жамоатчилиқ маркази. Олтин мерос жамғармасининг миллий маданият раънақи, миллатлараро маданиятлар мулоқотини ривожлантириш, комил инсонни шакллантиришдаги роли.

			Уларнинг миллий кадриятларни тиклаш, миллий ғоя ва миллий мафкурани шакллантиришдаги роли. Ўзбекистоннинг жаҳон цивилизацияси билан алоқалари. “Таълим тўғрисида”ги қонун ва “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури”нинг моҳияти ва маънавий-маърифий ислохотлар.
	1.7-2.1	Қоникарли	Мустақилик ва маданий жараёнлар. Миллий уйғониш ва миллий онг. Маданий муассасалар фаолиятининг янги ча ташкил этилиши ва миллий маданий ворислик муаммолари. Маданият жабҳасидаги ислохотлар. Уларнинг миллий кадриятларни тиклаш, миллий ғоя ва миллий мафкурани шакллантиришдаги роли. “Таълим тўғрисида”ги қонун ва “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури”нинг моҳияти ва маънавий-маърифий ислохотлар. Ўзбекистоннинг жаҳон цивилизацияси билан алоқалари.
	0-1.6	Қоникарсиз	—

Х.И. АЗИМОВ

МАДАНИЯТШУНОСЛИК

фанидан ўқув услубий қўлланма

Мухаррир: *И.Хайдаров.*

Техник муҳаррир: *А.Боймаматов.*

Компьютерда саҳифаловчи: *Т.Аширов.*

Босишга рухсат этилди: 03.10.2009.

Ҳажми: 6,0 б.т. Адади: 500. Буюртма: № 155.

ТДЮИ кичик босмахонасида босилди.

Тошкент шаҳар, Сайилгоҳ 35.